

U/

A három szent bölcs királok,
Hogy eltávoztak,
Betlehémbe a Szencsaládtól, hogy elbucsúztak,
Isten nekik angyal által kijelentette,
Ne menjenek Heródeshez Jeruzsálembe.

Heródes királ ezért nagy haragra gerjed,
A kis Jézust megöleti, nagy fogadáát tett.
Esküdözött égre-földre Heródes királ,
Megöleti a kis Jézust, rajta bossut áll. /L.Együd,1975.332.1./

Buzgó keresztények
Jól meghallgassátok,
Amit énekelek,
Azt meg is tartsátok.

Véssétek be méjjen
Nemes szivetekbe,
Írjátok fel aztat
Emlékezetekbe.

Isteni dolgokról
Akarok szólni,
Jézus születésén
Egy csodát mondani.

Hallgassa meg minden
Jószívű keresztény,
Amit énekelek,
Világos, mind napfény.

Agusztus római
Császár idejében
Népösszeírás volt
Juda-Betlehemben.

Egész Izraelben,
Annak határában
Juda-Betlehemben,
Dávid városában.

Szűz Mária elment
Kedves jegyesével,
Isteni magzatját
Hordozta méhében.

A jámbor hagyomány
Mind ezt följegyezte,
Anyaszentegyház ezt
Meg is szenteltette.

Betlehem városba
Midőn érkeztek,
Szent József szállást kér
A nehézkes szűznek.

Szamarát egy kapu
Félfához kötötte,
Mejnek a hátáról
Máriát levette.

És leülgette a
Nagy kapu tövébe,
Szeliden vigaszul
Így szólla nekije.

Addig is míg jövök,
Pihenjél Mária,
Közelitt az éjféli,
Jön a boldog óra.

Szent József egy gazdag
Kovács házába tér.
Édés mindnyájuknak
Éjjeli szállást kér.

Szent Józsefnek imigy
Szólt a gazdag kovács,
Én minden embernek
Nem adhatok szállást.

Telle van szállóval
Én minden hajlékom,
Nem adhatok szállást
Én felebarátom.

Szent József könyörgött,
Szavát így fejezte,
Van nekije egy nehézkes
Felesége.

Szent József kérése
Mind sikertelen volt,
Szent Szűzért a szive
Ó, de nyugtalan volt.

De a gazdag kovács
Mindezt nem érezte,
Örömét nggy urak
Vendégien tetézte.

Tudá az Ur Isten,
Mindeneknek Ura,
A szegény nehezült,
Fáradtak nyugalma.

Akinek gondja van
Ő alkotmányára,
Hogyne volna gondja
Egyszülött fiára.

Hogy beteljesedjen
A próféták szava,
Istállóban születik
Világ megváltója.

Kit a szüz Mária
Méhébe hordozott,
Ki nekünk életét
Örök üdvöt hozott.

A gazdag kovácsnak
Volt egy vak leánya,
Két kezére béna,
A neve Sarolta.

Cellája ablakán
Ő mindezt hallotta,
Mit szólt szent Józsefnek
Nagyur édesapja.

Istenre kérlek én
Kedves édesatyám,
Szépet, jót álmodtam
Én ~~amult~~ éjszakán.

A mi istállónkba
Láttam egy szép anyát,
Szüz ölébe tartá
Szép fényes magzatját.

Neki udvarolnak
Az égi angyalok,
Borulva imádták
A jámbor pásztorok.

Zengték az angyalok,
Dicsőíték Istennek,
Békesség a földön
A jó embereknek.

Énnekem csodássan
Kinőttek karjaim,
Látásra megnyíltak
Mind a két szemeim.

Kedves édesatyám!
Adjál nekik szállást,
Hiszen te olvadod
Gyakran a Szentírást.

E szóra a kovács
Mindjárt magába tért,
Szent József után ment,
Kit a kapuba ért.

A városon kívül
Hol~~te~~telelt a nyája,
Kivezette őket
A pásztortanyára.

Másnap örömébe
A kovács így szólla,
Ébredj föl álmodbol
Leányom, Sarolta!

Vezettesd ki magad
Egyik szógállóval,
Vigyél ajándékot,
Menj, siess azonnal.

Mert a szép álmaid
Engem is ébresztett,
A mi istállónkba
Messiás született.

Kinek szavára a
Magaség meghajol,
Szentséges nevére
Az ember térdre hull.

Elmenvén Sarolta,
Igy szólt Máriának,
Ajándékot hoztam
Az Istenfiának.

A szép szűz Mária
Szeliden így szólla,
Jőjj közelebb hozzám,
Add ide Sarolta.

Világtalan vagyok,
Nincsenek szemeim,
Csonka, béna vagyok,
Nincsenek kezeim.

Nem látom merre vagy,
Csak szép szavad hallom,
Szivemből nyujtanám,
Ó, de nincs két karom,

A szép szűz Mária
Igy szólt Saroltának,
Édesanyja vagyok
Az Isten fiának.

Jőjj és lásd szent fiam,
Ki neked szemet ad,
Nyujtsd kinyújtandó karjaidat,
Nyujtsd az alamizsnát.

E szóra kinyíltak
Sarolta szemei,
Kinyújtván két kezét,
Kinyújtott karjai.

Mejjre leborulván
Az ég és föld urát,
Imádkozta Istenét,
Világ megváltóját.

Jertek buzgó hivek,
Menjünk Betlehembe,
Menjünk Saroltával,
Ur Jézus elébe.

Testi, lalki orvos,
Kenyér bus szinában,
Borulva imádjuk
Oltári szentségben.

"Szentcsalád-járáskor szoktuk énekelni.

Horvátkut, Nemes Árpádné, 1916.

Mária, bánatós Szüzanya,
Aki szállást nem kap vala
Betlehem városba.

Betlehem keményszivű népe
Ki a világ megváltóját
Házából kiüzte.

Sem rokony, sem idegeneknél
Szállást nem kap drága anya
Nagy szegénységükér.

Szent József hej után járdogál,
Addig a szép szüz Mária
Barmoknál sirdogál.

Nem kaptál szállást a városba,
Azért született Jézus
Rongyos istállóba.

Ébredj fel keresztény e szóra,
Megszületett Betlehembe
Világ megváltója.

Betlehem fölől van egy csillag,
Azt hirdeti, megszületett
Világ megváltója.

Dicsőség mennyben az Istennek,
Ki a világ megváltóját
Elküldte siralomvölgybe.

Ha érünk halálos ágyunkhoz,
Most született kisded Jézus
Jőjj el halálunkhoz.

Mária, csak az a kérésünk,
A megszületett Ur Jézust
/Adjad meg minékünk/
Engeszteld meg nekünk.

Nemesvid, Hári Margit, 1914.

A szent család ájtatos tisztlta

/Ora et labora, magyarul; imádkozzál és dolgozzál/

Galamb Zoltán, Lengyeltóti kiadásában egy füzetecske 2 lapja,
amely két imát tartalmaz;

IMA a keresztény családok számára, melylyel magukat a szent család
oltalmába ajánlják

Oh Jézus szertetre méltó Megváltónk, ki az égből alá szállva a
világot tanításoddal és példádval megvilágosítád, és ki földi életed-
nek legnagyobb részét, Máriának és Szt. Józsefnek alárendelve az egy-
szerű názáreti házban töltötted és ezáltal megszentelted ama csalá-
dot, melynek az összes keresztény családoknak példaképül kelle szolgál-
nia, fogadd kegyesen oltalmadba a mi családunkat, mely magát ezzel tel-
jesen neked ajánlja. Védeld, őrizd azt és erősítsd abban a te szent
félelmedet a keresztény szereretet békéjével és egyetértésével együtt,
hogy mindinkább hasonló legyen a te Szt. családnak isteni példájához,
s annak minden egyes tagja a te örök boldogságnak részesévé legyen.

Ammen.

Oh Mária, Jézus Krisztus anyja és a mi anyánkia te jószágoddal és kegye
mességeddel eszközöld ki, hogy ezen felajánlásunkat Jézsu kegyesen fogad
ja, s jótéteményit és áldásait ránk árassza. Ammen.

..-.-.-.-.-

Oh Szent József, Jézus és Szűz Mária őrzője, minden lelki és testi
szükségleteinkben légy könyörgéseiddal segítségünkre, hogy veled és a
boldogságos szűz Máriával, isteni megváltónknak, Jézus Krisztusunknak,
örök dicséretet és és hálát zenghessünk. Ammen.

..-.-.-.-.-

NAPI IMA/a szent család képe előtt/

Oh szeretetre méltó Jézus, a ki kimondhatatlan erényeid és a házi
életed példái által azon családod, melyet magadnak választál, e földön
megszentelted, tekints kegyesen családunkra, a ki esedezik. Emlékezzél
meg róla, hogy ez a család a tied, minthogy az magyát kiváló tisztelet-
tel neked szentelete föl ajánlotta. Védeld azt kegyesen, mentsd ki a
veszedelemből, segítsd szükségében és adj erőt neki szent családodnak
álthatatos követésére, hogy e mulandó életben a te szolgálatodhoz szere-
tetedhez hiven ragaszkodva, végre neked örök dicsőséget mondhasson az
égben.

Oh Mária, édes anyánk a te oltalmadért is esdünk, azon bizalomtól
áthatva, hogy isteni Egyszülötted könyörgésedet érettünk meghallgatja.

Oh szt. József, dicsőséges patriarka, szűz Mária jegyese, hatalmas párt-
fogásoddal te is légy segítségünkre kérelmeiket szűz Mária közbenjá-
rása által mutasd be Jézus Krisztusnak. AMMEN.

..-.-.-.-.-

Mária, bánatos Szüzanya,
Aki nem találtál szállást
Betlehem városba,
Rokonnál, sem idegenknél,
Szállást nem kaphattak ők a
Nagy szegénységükért.

Szent József hej után járdogál,
Az igaz szép szüz Mária,
Barnánál sírdogál,
Betlehem keményszivű népe,
Ki a világ megváltóját
Házából elűzte.

Nem kaptál szállást a városba,
Azért született a Jézus
Rongyos istállóba.
Ébredj fel kekesztény e szóra,
Megszületött Betlehembe
Világ megváltója.

Andocs, rózsafüzéres asszonyok

- -
A Szentcsalád meneküléséről annyit hallottam, hogy amikor menekült az üldözői elül, egy csuda nagy erdőn mentek körösztü, és az erdő közepébe oda állított elejbük egy gyilkos ember, aki körül volt késekkel fogva. És anagy erdő közepébe bevillat a nap rá a kis Jézusra. A kis Jézus rámosolygott a erre az öldöklő emberre, és az öldöklő ember nem bántotta őket, hanem azt mondta nekik, hogy hova mennek? - Ők menekünek Heródes elü. Kikisérte őket a zerdbül. Gyertek, bántódástok nem lesz... elbuccszott tőlük, s visszament az erdőbe. A Szentcsalád látja, hogy egy nagy porfellek gyün; hát, az a nagy porfellek ki vót, mint a Heródes katonái! - Egy ember vetette a buzát ott mingyár. Odamentek a Szentcsalád az emberhő. Azon kérték, te ember engedj meg, hogy a te veteményedbe elbújhassunk, mer gyün a Heródes a katonáival, el akarnak bennünket fogni. - Aszonta nekik az ember, én megengedem, de hisz most vetem. Abban a pillanatban gyönyörű nagy gabona lett; és a gabonába bujt el a Szentcsalád. Odamennek az emberhő, - Heródes -, azt kérdi tőle, te ember! nem láttá erre menni egy asszonyt, egy embert, egy kisgyereket? De igen, láttam! Akkor, amikor én ezt a gabonát vetettem. - Akkor te bolond vagy ember! Arra visszafelé mutatott, nem arra. - Akkor Heróde elment a katonáival, issza, amerre az ember mutatta. - Kinevették az embert. - Azóttá od van az Isten áldása, azóttá van ottan kétszer egy évben az aratás, ott ahol, akkor vetették. - Akkor elmentek. - Hát akkor ott krumplit raknak többen. Hát, odament a Szüzanya, meg Szent József, hogy ők is segítenek rakni. - Levették a karikagyűrűjüket, egy kis szallaggal összekötötték, a kis Jézust oda ültették a fa alá. Ők meg elmentek segítenyi.

Kis Jézus ott játszott a gyűrűvel, és egy nagy holló-madár oda
röpült és elvitte a kigyerek, Jézuska kezébe a gyűrűt.... Itt má
nem tudom pontosan emondani Hát, amikor az Ur Jézus má
fölnyótt-a templomba ment imádkozni, meg tanítani, az édesapa,
meg az édesanya, meg az Ur Jézus abba a templomba találtak be-
menni, ahová a Szűzanya szobor volt, és a zújára rá vód akszdval
az a jegygyűrűjük, kék szallaggal. Ott találtak meg a gyűrűt... és
az Ur Jézus ott tanított.... Azt a szobrot a Szent József farag-
ta a Szűzanyának, ajándékba.... Nem tudok már mindent, de azt
tudom, hogy Kalocsába lett az a szobor főtéve, a templomba. És
a kalocsaiak má annyira elhitetlenek, elrészíték, hogy a
Szűzanya otthatta őket. A Szűzanya elment Andocsra. A kápolnát
is elhozták az angyalok. -Én elvótam/akkor/régen Andocsra,
s akkor meg lehetett látni azokat a vasrudakat, -most nem
tudom meg lehet-e látni azokat a rudakat, ahogyan a kápolna
alatt volt. Azok az andocsiak mondták, hogy egyszer őket is ott
akarta hanni a Mária. -Szónak a harangok, lótnak-futnak a papok.
Nesze ment a faluba, hogy elmegy a Szűzanya túliuk. -Az a kápolna-
lamit oda vittek az angyalok Máriával együtt-, azt soha nem le-
hetett szeragasztani ám a templommal! -Ugy, hogy az embernek a
tenyere belemehtett a kápolna két sarkába, meg a temploméba.
-Akkor aztán könyörögtek a Szűzanyának, megfogadták, hogy jók
lesznek, nem lesznek többet hitetlenek. akkor a harangszók
szóttak egész hajnalig, s akkor má elment jó méternyire a Szűz-
anya, s akkor el kezdett újból mozogni a harangszóra és a sok
önyörgésekre... Ha volna fundamentuma, nem tudott volna az a kápolna
onnan mozogni. A homok, eső, meg minden, kezdi északarni a rudakat,
de újból kiásták. Minden évbe kétszer kaszájják a fűvet, de mégis
arra hajolnak amerre hozták a kápolnát.

Mentenyő, Sebestyén, Hecser Mária, 1912

Szt. családjára

Jöjj te is, szállj a szívembe, Szent József, így kér hived,
 Felajánlom a szívemet, Szent József legyen a tied,
 Betlehemieket kérted, Most Tégedet kérlek én,
 Te jöjj hozzám, ki lehetnél Sokkal boldogabb, mint én.

Dicsértessék az Ur Jézus és a szép Szűz Mária,
 Tiszteltessék Szent József is, Jézus nevelőatyja,
 Üdvözlégy, ó szentcsalád, Oh mitőlünk is örökre,
 Kinek köszöntésére most Gyülekezünk itt össze.

/Befejezéskor:/

Elvégeztük immár a szent imát,
 A te tiszteletedre, ó szentcsalád,
 Ó szentcsalád ime, esdve kérünk,
 Hallgasd meg imánk és éneklésünk.

Annak emlékére, ó Szent József,
 Hordozzuk mi a szentcsalád képét,
 Midőn ti egykor Betlehemben,
 Szállást Máriával nem leltetek.

Áldd meg, ó szentcsalád mindazokat,
 Akik befogadtak hajlékukba,
 Áldd meg azokat is, ó szentcsalád,
 Akik velünk zengtek buzgó imát.

Hogy halálunk után az egekben,
 Láthassunk titeket színről-színre,
 És ott a mennyei angyalokkal,
 Glóriát zenghessünk egy csoportban.

Végre, ó szentcsalád, mindnyájunkra
 Szálljon mennyből áldásod harmatja,
 Veled örvendezni nagy boldogság,
 Jézus, Mária, József, ó szentcsalád.

Engedd, ó szentcsalád, hogy akik tisztelünk,
Égykor szent társaságokban örvendezzünk,
A szenteknek seregében, a mennyei dicsőségben
Örökkön örökké vigadhassunk. Ámen.

Betlehemnek városkája Sok vendéggel van tele,
Eljött József Máriával, Már nem férhettek bele.
Keresvén helyt házról-házra, De ő sehol nem talált,
Hanem kint a város szélén Egy rossz istállóba szállt.

Itt kezdődött Máriának A legelső bánata,
Elszámolván szent napjait, Józsefhez imigy szóla,
Én Józsefem, készíts helyet Itten e rossz jászolban,
Ha a keményszívűeknél Nem fértünk a városban.

Itt az óra, egek ura, Lásd, a földön sirdogál,
Hull a könnye, égnek gyöngye, Szent orcáján folydogál,
Szent kezeit fölemelvén, Nézd, hozzám mint kéredzik,
Szüz emlőmet neki adom, Talán majd megelégszik.

Betlehemnek összlelkői, Álmatokból keljetek,
Akit vártok, szomjúhoztok, Íme itt van köztetek.
Menny illatja, Máriára, Tiszta gyöngyre, gyöngyözött,
Mert közétek érkezett, Megváltónknak anyja lett.

Készítsétek el a szállást, Nyissátok ki kaputok,
József zörget, az üdv előtt Ajtótok kizárjátok,
Hallja mind, de égysé szánja, Kizárja Szüz Máriát,
Kirekesztik, tovaküldik Az Istennek szent anyját.

Égysé sajnál, égysé szán még, Én jó anyám idejőjj,
Itt végy szállást a szegénynél, Én szivemben legbelül,
Hideg van az istállóban, Itt szivembe melegebb,
Kegyés anyám, szállás gyanánt, Vedd ki e gyarló helyet.

Méltó ugyan nem lehet rá, Mert bűnökkel van tele,
De né vedd még, éreztessed Kegyes irgalmad vele,
Ha té betérsz gyermekeddel, Nyomdokidban béke jár,
Béke, áldás, Boldogasszony Térj szivembe, szállj be már.

Szálláskereső Jézus

Mikor az Ur Jézus ezen a földön járt,
Beméne egy házhoz, vendégfogadóhoz.
Adj Isten jó estét neked/édés uram,
Hogyha adnál szállást a Jézus Krisztusnak,
Az ő érdemjér, kinszenvedéséért.

Nem adhatok szállást a Jézus Krisztusnak,
Az ő érdemjér, kinszenvedéséért.
Lesznek majd émekeim sok gazdag vendégim,
Azok tébelőled mind csufot ünnének.

Menny el ~~éte~~, menny el a város végére,
Ott lakik egy szegény árva özvegyasszony,
Árva özvegyasszony, Veronika asszon.

Adj Isten jó estét árva özvegyasszony,
Árva özvegyasszony, Veronika asszon!
Hogyha adnál szállást a Jézus Krisztusnak,
Az ő érdemjér, kinszenvedéséért.

Mért ne adnék szállást a Jézus Krisztusnak,
Az ő érdemiér, kinszenvedéséért.

Van énnékem házam, három vetett ágyom,
Amellettekben tetszik, Jézus abban fekszik.

A fejénél fölkel a fényes holdvilág,
A lábánál fölkel a ragyogó napvilág.
Ki eméket meglátja széles e világot
A Jézus Krisztusnak drága szép csillagát.

Ne lenne káromló, inkább szánakodó,
Árván és özvegyen múltán sajnálkodó.
Dicsérettessék Jézus Krisztus!

Horvátkút, Nemes ^{néni}, 1900

Szálláskereső Jézus

Mikor az Ur Jézus
Ezen a földön járt,
Jeruzsálem városban
Szállást nem talált.

Bement egy nagy házba,
Vendégfogadóba,
Aggyisten jó estét,
Néked édes Uram!

Adnál-e te szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak
Ő nagy érdemiért.

Nem adhatok szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak
Ő nagy érdemiért.

Mert ma lesznek nekem
Sok gazdag vendégim
Akik öbelőle
Nagy csúfot üznének.

Menej el Péter, menj el
A város végére,
Ott lekim egy asszony,
Özveggy árva asszony,
Özveggy árva asszony,
Veronika asszony.

Aggyisten jó esteét
Veronika asszony!
Veronika asszony,
Özveggy árva asszony.

Adnál-e te szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak,
Ő nagy érdemiért?

Mért ne adnék szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak,
Ő nagy érdemiért?

Van énnékem házam,
Három vetett ágyam,
A legszebbikébe
Lefekhetik Jézus.

A fejénél fölkel
A fényes napvilág,
A lábánál fölkel
Ragyogó holdvilág.

Veronika asszony,
Ó, te boldog asszony,
Csak a te példádat

Követné minden asszony!
Ne lenne káromló,
Inkább szánakodó,
Özveggyen és árván,
Méltán szomorkodó.

- -?

A szálláskereső Jézus

Mikor az Ur Jézus
Ezen a földön járt,
Jerussálem városában
Szállást ő nem talált.

Bemene egy házhoz
Vendégfogadóba,
Adj Isten jó estét,
Neked kedves Uram!

Hogyha adnál szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Krisztus Jézusnak
Az ő érdemiért.

Nem adhatok szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Krisztus Jézusnak
Az ő érdemiért.

Mert majd nekem lesznek
Nagy gazdag vendégim,
Mert azok belőled
Csufokat üznének.

Menej el Péter, menj el,
A város végére,
Ott lakik egy asszony,
Árva özvegyasszony.

Adj Isten jó estét
Árva özvegyasszony!
Árva özvegyasszony,
Veronika asszony.

Hogyha adnál szállást
A Krisztus Jézusnak,

A Krisztus Jézusnak
Az őrdemiért,
Kinszenvedéseért?

Mért ne adnék szállást
A Krisztus Jézusnak,
Az ő érdeme és
Kinszenvedéséért.

Van énnekem házam,
Három vetett ágyam,
Amejikke tetszik,
Jézusába fekszik.

A fejénél fölkel
A fényes napvilág,
A lábánál fölkel
Ragyogó holdvilág.

Ki ennél meglátja
Széles e világot,
A Jézus Krisztusnak
Drága szép csillagát.

A Jézus Krisztusnak
Az ő érdeméért
Szívemet feltárom
Az én temetőmnek.

Szállásoljon banne
A világ szent Ura
Lakjék én szívemben
Az Isten szent fia.

Kérlek én tégedet,
Teremtő Jézusom,
Irgalmazz, kegyelmezz,
Szerelmes Krisztusom.

Utolsó órámon

Téged kiáltalak,
Jézus szent nevével
Világból kimúljak.

Veronika asszony,
Ó, te boldog asszony,
Csak a te példáddal
Élne minden asszony.

Nem lenne káromló,
Inkább szánakodó,
Árván és özvegyne
Méltán sajnálkodó.

Engedd ezt Ur Isten,
Ki lakozol mennyben,
Nékem föld porának,
Hogy téged dicsérjen.

Ádán atyánk vétkeit,
Ne nézd büntetését,
Töröld el vétkemnek
Ejzer mennyiségét.

Hollád, Simon Jenőné, 1904.

A szálláskeresés-motivum körében kialakult sokféle változat egyik leg-
szabbb formáját olvashattuk Simon néni előadásában, s aligha nem a leg-
hosszabb változatát is egyben. Ennek a terjedelmességnek egyik oka
elsősorban az, hogy amíg a legtöbb variánsban arról van szó, hogy a szál-
lástkereső Krisztus elutasítása után Veronika asszony könyörületessé-
gével találkozunk a szövegeken; ^{addig} míg a fenti énekünkbe ezen felül ta-
lálkozunk olyan szubjektív, egyéni "hozzáadás-elemekkel", amit nemcsak
moralitás-példázgató szempontból értékelhetünk, hanem az énekes a maga
végső óhajának örök megnyugvást jelentő tartalmi mondandója szerint is.

Szálláskereső Mária

Egek kirájnája, mennyország csillaga

Ő a fényes csillag a szép szűz Mária,

Bujdosik Mária sűrű siralmába /Utaszik.....siralomban/

Keresi nyughejét, sehol nem találja./....., keresi fáradtan/

Szent József, Mária nagy utra indultak,

Betlehem városba szállást nem találtak,/Jeruzselembe, mert...../

Látják szűz Máriát, szülő állapotát,

Menj el szűz Mária, nem adhatunk szállást/De szívtelenek nem adtak neki.../

Sirt a szűz Mária szive fájalmába,

Hogy hol lesz szállása a zord éjszakába,

Közel volt az idő, a szülés órája,

Hol fog megszületni világ megváltója.

Bemegy Mária egy kovács lakába,

Sirt a szűz Mária, a kovácsnak mondja,/Kérvén ő ott szállást csak egy éjszaká

Hallod-e te kovács, ki nagy gazdag valál/.....könyörülj meg rajtam/

Adjál nékem szállást csak egy éjszakára./....., nagyon elfáradtam/.

Nem adhatok szállást, mert sok vendégem van,

Az én szép szobáim mind el van foglalva,

De a kovácsnak egy vak, kezetlen lánya

Máriának mondja, menj az istállóba.

Nem messze van ide egy rongyos istálló,

Betlehemi utban, ott meg is nyughatol,

A kovács vak lánya rólad gondoskodik,

Jól tudom magamról, ápollás jól esik,

El is ment Mária rongyos istállóba,

Megszülte szent fiát szénán a jászójba,

Barmok leheltek rá hideg éjszakába,

Mária könnyei hulltak Jézuskára,

Odament a leány, gazdag kovács lánya,
Rongyos istállóba Máriát találja,
Mondja szüz Mária a nyomorult lánynak,
Hajój le leányom, vedd föl szent fiamat.

Lehajolnék hozzá, fájdalom, nem látom,
Kezemmel szent fíjad fölvenni nem tudom/ Nincs kezem...../
És lehejolt a lány, kinyitak szemei,
Kinyultak kezei, Jézuskát fölveszi.

Ó, csudák csudája, s kovács vak lánya,
Kinyujtván két kezét Mária szavára,
Lehajolt Jézusért, lett szemevilága,
Kezében tündöklött világ megváltója.

Hazatért a leány vigan, nagy örömmel,
Kis Jézus láthatta, megjött szemefénye,
Igy szollittá apját és az édesanyját,
Látták szemeim az ártatlan Jézuskát.

Ugyan édesatyám, te nagy gazdag kovács,
A szüz Máriának mért nem adtál szállást?
Jaj, ha tudtam volna, a legszebb szobámba/.....hoggy Isten fíja volt/
Adtam volna szállást neki a házamba.

Inkább én feküdtem volna istáklóba,
Semhogy szüz Mária, ártatlan Jézuska,
Ott a szüz Mária tett ojjan nagy csudát
És meggyógyította a kovácsnak lányát/....kovács vak.../

Szenháromság Isten adja és engedje,
Áldassék közöttünk a drága szent neve,
Dicsértessék tőlünk az Ur Jézus neve,
Áldás és szent béke szíjjön nemzetünkre.

Andocs, rózsefüzéfes asszonytársaság.

Mikor az Ur Jézus
Ezen a földön járt,
Názáret városban
Szállást, hogy nem talált,
 Bemenén egy házhoz,
Egy özvegyasszonhoz,
Ha jadtál szállást
A Jézus Krisztusnak.
 Elmenén egy házhoz
A város végére,
Ha jadtál szállást
Az Ur Jézusnak.

.....
Vagyon nekem egy házam,
Három vetett ágyam,
Amejjükbe tetszik,
Krisztus lefekhetik.

 A lábánál fölkel
Gyönyörű holdvilág,
A fejénél fölkel
Gyönyörű napvilág.

.....
A Duszgazdag lakodalmát mostan tartja,
Ó, hol vagytok? hogy nem szánytok,
Velem társak, jó barátok?
Áspiskigyók, rudol fiók
karjaimat majd elrágják,
Ó, hohy vagytok? hogy nem szánytok,
Velem társak, jó barátok?

Kutas, Borbély Lajos, 1903.

Mikor az Ur Jézus
Ezen a földön járt,
Jeruzsálem városába
Szállást nem találván.
Bémene egy házhoz,
Vendégfogadóba,
Vendégfogadóba.

Adj Isten jó estét
Néked kedves uram,
Adhatnál-e szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak
Az érdemijér,
Sok szenvedéséjér,
Sok szenvedéséjér.

Nem adhatok szállást,
Mer nékem jönnek majd
Nagy, gazdag vendégim,
És azok belőled
Nagy csufot üznének,
Nagy csufot üznének.

Menj el Péter, menj el,
A város végére,
Ott lakik egy özvegy
Ott lakik egy árva
Veronika asszony,
Veronika asszony.

Adj Isten jó estét
Veronika asszony,
Veronika asszony!

Adhatnál-e szállást
A Jézus Krisztusnak
Az ő érdemijér,
Sok szenvedéséjér.

Vanénékem házam,
Három vetött ágyam,
Lefekhetik Jézus
A legszebbikjébe,
Lefekhetik Jézus
A legszebbikjében.

Dicséértessék a Jézus Krisztus!

Siófok/Vonyarcvashegy/, Kuti Józsefné, 1885.

Szálláskeresés/vált./

/Mária-siralom/

Egek kirájnéja,
Mennyország csillaga,
Ő a fényes csillag,
A szép szűz Mária,
Utazik Mária
Sűrű siralomba,
Keresi nyughejét,
Keresi fáradtan.

Szent József, Mária
Nagy utra indultak,
Jeruzsálemben, mert
Szállást nem találtak,
Látják szűz Máriát,
Szülő állapotát,
De a szeivtelenek nem
Adtak neki szállást.

Sirt a szűz Mária
Szive fájdalmában,
Hogy hol lesz szállása
Azon éjszakába,
Közel volt az idő,
A szülés órája,
Hol fog megszületni
Világ megváltója.

Bemegy szűz Mária
Egy kovács lakásba,
Kérvén ő ott szállást
Csak egy éjszakára,
Hallod-e te kovács,
Könyörülj meg rajtam,
Adjál nékem szállást,
Nagyon elfáradtam,

Nem adhatok szállást,
Mert sok vendégem van,
Az én szép szobáim
Mind elfoglalva van,
De a kovácsnak egy
Vak, kezetlen lánya
Máriának mondja,
Menj az istállóba,

Nem messze van ide
Egy rongyos istálló,
Betlehemi uton,
Ott meg is nyughatol,
A kovácsnak lánya
Rólad gondoskodik,
Jól tudom magamról,
Ápollás jól esk.

El is ment Mária,
Rongyos istállóba,
Megszülte szent fiát
Szénán a jászokba,
Barmok leheltek rá
Hideg éjszakában,
Mária könnyei

Hulltak Jézuskára,
Odament a leány,
Gazdag kovács lánya,
Rongyos istállóba
Máriát találja,
Mondja szűz Mária
Nyomorék leánynak,
Hajolj le te lányom,
Vedd fel szent fiamat.

Lehajolnék hozzá,
Fájdalom, nem látom,
Nincs kezem, szent fiad
Fölvenni nem tudom,
De lehajolt a lány,
Kinyiltak szemei,
Kinyultak kezei,
Jézuskát fölveszi.

Ó, csodák csodája,
A kovács vak lánya
Kinyujtván két kezét
Mária szavára,
Lehajolt Jézusért,
Lett szemevilága,
Tündöklött kezében
Világ megváltója.

Hazatért a leány
Vigan, nagy örömmel,
Kis Jézust láthatta
Megjött szemfénye,
Így szállittá atyjá
És az édesanyját,
Látták szemeim az
Ártatlan Jézuskát.
Ugyan édesatyám,
Te nagy gazdag kovács,
A szűz Máriának
Mért nem adtál szállást
Jaj, ha tudtam volna,
A legszebb szobámba
Adtam volna szállást
Néki a házamba.

Inkább én feküdtem
Volna istállóba,
Semhogy szűz Mária,
Ártatlan Jézuska,
Ott a szűz Mária
Tett ojjan nagy csodát
És meggyógyította
A kovácsnak lányát.
Szentháromság Isten
Adja és engedje,
Áldassék közöttünk
A drága szent neve,
Dicsértessék tőlünk
Az Ur Jézus neve,
Áldás és szent béke,
Szálljon nemzetünkre
Andocs, Huszár Imréné,

1928

/Istenes Énekek

Burján Mária kiadása

"Kovács" - Kovács lány

Bemegyén Mária

Egy kovács lakába,
Sirt a szüz Mária,
A kovácsnak mondja,
Hallod-e te kovács,
Ki nagy gazdag valál,
Adjál nekem szállást
Csak egy éjszakára.

Nem adhatok szállást,
Mert sok vendégem van,
Az én szép szobáim
Mind el van foglalva,
De a kovácsnak egy
Vak, kezetlen lánya
Náriának mondja,
Menj az istállóba.

Nem messze van ide
Egy rongyos istálló,
Betlehemi utban,
Ott meg is nyughatol,
A kovács vak lánya
Rólad gondoskodik,
Jól tudom magamról,
Ápollás jól esik.

El is ment Mária
Rongyos istállóba,
Meggzülte szent fiát
Szénán a jászokban,
Barmok lehelték rá,
Hideg éjszakába,
Mária könnyei
Hulltak Jézuskára.

Odament a leány,
Gazdag kovács lánya,
Rongyos istállóba
Máriát találja,
Mondja szüz Mária
A nyomorult lánynak,
Hajójj le leányom,
Vedd föl szent fiamat.

Lehajolnék hozzá,
Fájdalom, nem látom,
Kezemmel szent fiad

Fölvenni nem tudom,
És lehajolt a lány,
Kinyiltak szemei,
Kinyúltak kezei,
Jézuskát fölveszi.

Ó, csodák csodája,
A kovács vak lánya
Kinyujtván két kezét
Mária szavára,
Lehajolt Jézusért,
Lett szemevilága,
Kezében tündöklött
Világ megváltója.

Hazatért a leány
Vigan, nagy örömmel,
Kis Jézust láthatta,
Meggjött szemfénye,
Igy szóllittá atyját,
És az édesanyját,
Láttam szememmel
Ártatlan Jézuskát.

Ugyan édesatyám,
E nagy gazdag kovács,
A szüz Máriának
Mért nem adtál szállást?

Jaj, ha tudtam volna,
A legszebb szobámba
Adtam volna szállást
Neki a házamba.

Inkább én feküdtem
volna iszállóba,
Semhogy szüz Mária,
Ártatlan Jézuska,

Ott a szüz Mária
Lett ojjan nagy csodát,
És meggyógyította
A kovácsnak lányát.

Szenháromság Isten
Adja és engedje,
Áldassék közöttünk
A drága szent neve,
Dicsértésék tőlünk

Az Ur Jézus neve,
Áldás és szent béke
Szálljon nemzetünkre.

Andocs, Asszonytársaságban.

Szálláskereső Mária

Elindult Mária
E sötét éjszaka,
Elindult/szállást keresni,
Egy gazdag kovácshoz.

Jó estét bölcs kovács!
Adjál nekünk szállást,
Adjál nekünk szállást,
Éjszakára szállást.

Szállást nem adhatok,
Mert sok vendégem van,
Nem adhatok szállást,
Mert sok vendégem van.

Tele van szállóval
Én minden hajlékom,
Nem adhatok szállást
Én felebarátom.

De a kovácsnak egy
Vak, kezetlen lánya
Két kezére béna,
A neve Sarolta.

Kedves édesatyám!
Adjál nekik szállást,
Adjál nekik szállást,
Éjszakára hálást.
/Csek egy éjszakára/.

Kedves édesatyám!
Adjál nekik szállást,
Szépet, jót álmodtam
Én a múlt éjszakán.

A mi istállóinkban
Messiás született,
A mi istállóinkba
Láttam egy szép anyát,
Szűz ölébe taltaja
Az égi magzattyát.
/Aranyos magzattyát/.

Neki udvaroltak
Az égi angyalok,
Borulva imádták
A jámbor pásztorok.

Ébredj föl álmodból,
Leányom, Sarolta!

Mert a szép álmaid
Engem is élesztett.

Vezetted ki magad
Egyik szolgálóval,
Vigyél ajándékot,
Menj, siess azonnal.

Ó, ha tudtam volna,
Hogy te vagy Mária,
Aranyból, ezüsből
Szállást adtam volna.

Én feküdtem volna,
Hideg pallásomra,
A szép szűz Máriát
Megtiszteltem volna.

A szép szűz Mária
Szeliden így szólla,
Hajój le te leány,
Vedd fel szent fiamat.

Lehajolnék, ó, de
Nincsenek karjaim,
Felvenném szent fiad,
Nincsenek karjaim.

Lehajolnék, ó, de
Nincsenek szemeim,
Felvenném szent fiad,
Nincsenek karjaim.

A szép szűz Mária
Igy szólt Saroltának,
Lesz majd neked szemed,
Lesz majd neked kezed.

E szóra kinyiltak
Sarolta szemei,
Kinyújtván két kezét,
Kinyúltak karjai.

Ó, ha tudtam volna?
Hogy te vagy Mária,
Aranyból, ezüsből,
Szállást adtam volna.

Én feküdtem volna/Hideg pallásomra,
A szép szűz Máriát/Ugy tiszteltem volna.

Mert a Szentháromság/Adja és engedje,
Áldassék közöttünk/Az ő dicső neve!

Táska, Bera Józsefné, 1929, s Bera Ignácné, 1899.

(A)

Egek királynéja ¹És fényes csillaga,
Ő a fényes csillag ^Aszép szüz Mária,
Bujdosuk Mária ^Sűrű sirhalmába,
Keresi nyughejét, ^Sehol nem találja.

Elmegyen Mária Egy kovács lakába,
Kérvén ő ^ott szállást ^Csak egy éjczakára,
Hallod-e te kovács, ^Ki nagy gazdag valál,
Adjál nekem szállást csak egy éjszakára.

Bizony nem adok én, ^{mer} sok vendégem van,
Az én szép szobáim ^Mind ^el^goglalva van,
Da a kovácsnak ^egy Vak, kezetlen lánya
Máriát szállítja, ^Istállóban utalja.

Amod van, amod van, Egy rongyos istálló,
Meg lehet nyugodni, Meg lehet maradni,
Lesz nekem rád gondom, ^Ha vak, nyomorult is
Magamról jól tudom, ^Ápolás jól esik.

Elmegyen Mária Rongyos istállóba,
Megszülte szent fiát, ^{Sz}énán a jászokban,
Barmok lehellelte Melegitti őket,
Im az Isten fia ^Legottan született.

Oda ment a leány Gazdag kovács lánya,
Rongyos istállóban Máriát találja,
Mondja szüz Mária ^A nyomorult lánynak,
Hajujj le te leány, ^Vedd fel szent fiamat.

Lehajolnék, ^{de} ó, ^Fájdalom, nem látok,
Kezem nincs, szent fiad ^Felvenni nem tudom,
Maj lesz neked kezed, ^Maj lesz neked szemed,
Majd ^ád Isten kezet, ^Majd ^ád Isten szemet.

Lehajolt, kinyulván Két keze, lát szeme,
Hazatér a leány ^Vigan és örömmel,
Adj Isten jó napot ^Kedves szülő dajkám,
Adott Isten kezet, ^Szemet szüz Mária.

Ugy van édes atyám, Te nagy gazdag kovács,
A szüz Máriának Mért nem adtál szállást?
Ja, ha tudtam volna, Hogy Isten anyja volt,
Adtam volna szállást Ezüstből, aranyból.

Én feküdtem volna Üres padlásomra,
A szép szüz Máriát Ugy tiszteltem volna,
Mert a Szentírás adja és engedje,
Dicséretessék ~~hölük~~ Az Úr Jézus neve.

Táb, Ballikó Béláné, 1916

A főszerkesztő Horváth Klementinát összeállításában énekelték közösen az asszonyok. A szöveg mellé/zárójelesen/ írt módosulásokat a társaság egyik tagja-Huszár Iréné- énekelte az előbbivel rokon, de mégis eltérő dallamvariansra. -A nyomtatott kiadvány Kaposvárott készült Henczer István nyomdájában/Gr.Tisza I.u.i.sz.alatt/ .

A módosított változatot az ismert énekszerkesztő, Burján Mária, Istenes énekek c."istóriás-füzetéből" tanulta énekesünk. Ez is bizonyítja a már többször hangoztatott megjegyzésünket, hogy azonos, vagy hasonló témát, sőt, szó szerinti éneket, vagy annak változatát többen is kiadták ponyvákra. De fel kell figyelni arra folklorizációs folyamatra is, ami kíséri ezeknek a még nyomtatásban is megjelent énekváltozatoknak a szövegeit, s helyenként, személyenként még a dallamát is. Ez a közölt szöveg egész országos népszerűségnek örvendett éppen a onyvatérjedés révén, amire sokan utaltak már előttem is, de különösen Kriza Ildikó foglalta össze röviden, tömören a problémákör többrejtő relációját, valamint szó szerinti gyűjtéseként közli a miénkivel rokon szövegeit⁰⁰ Mátramindszentről.

Visszatérve az andocsi asszonyok körében történt gyűjtésre: olyannyira megragadta őket a "szálláskereső"-téma, hogy szinte jérdezés nélkül is asszociáltak a hasonló énekváltozatokat, többek között az alábbi is:

Mária, Szent József midőn názáretbe

Hallván ezen új hírt, sirnak keservessen,

Mert Mária, Jézus anyja,

Szent terhével hogy induljon a nagy utra,

Mert közelgett szülésének szent órája.

Megalázva magát a szép szűz Mária,

Sorsát bizván Isten szent akaratára,

Szent terhével és Józseffel,

Elindulván Názáretből Betlehembe,

Zordon idő, nagy szél, eső és hidegben.....

A szálláskereső-motívum, mint ismeretes, műfajilag, történetileg összetett kérdéskomplexusként vizsgálendő. Somogyban remek példányai kerültek elő a klasszikus/balladák/ rétegből, a népi, klérusi eredetű és egyéb változatok halmazából egyaránt. Minden műfajban - a régi és újabb stílus-rétegből is - talákoztunk olyanokkal, amelyek élő szó hagyományként tudták, más részüket kézírásos füzetük alapján azonnal el tudták énekelni, vagy pedig régi búcsú-istóriákból, ponyvákban énekeltek magnóra.

A szálláskereső Mária éneke leggyakrabban az adventi időszakban - kilencednapi szokások -, karácsony előtt szerepel, de szívesen éneklék egyéb vallásos közösségi összejövetelek alkalmával is. E típuson belül is vannak archaikusabb szövegváltozatok, s mint látjuk, századunkban termett variánsok is. A legtöbb változatban a gazdag kovács vak lányának megható történetével találkozunk, akit az Isten-anya csodálatosan gyógyít meg; de ugyanezen változat legtöbbjében a gazdag/bő/kovács megbánásával is hatni akar epikus szövegünk.

A szálláskereső motívuma természetesen igen régi. Kötetünkben és mások dolgozataiban is olvasható, a népi kézírásokban és ponyván meglett szövegek azonban egy a kereszténységet megelőző kultúráknak - mint alap-szüzsétermékek - a mítosz-elemein nyugszanak. /Lásd a görög-római, az egyiptomi kulturák e témák lényegével foglalkozó gazdag nemzetközi irodalomból pl. Dömötör Tekla kötetét⁰⁰, amelyek részletes elemzése nem feladata kötetünknek/.

Az ősi szálláskereső istenség témájával kapcsolatosan, valamint e témán nyugvó keresztény epikus énekváltozatok során röviden szólunk arról, hogy e sok műfajban jelentkező alaptéma valójában két nagy kategóriakörre lokalizálható: a Szálláskereső Mária és a Szálláskereső Jézus típuskörébe. Ez utóbbi mutat archaikusabb kapcsolatot az ókori műveltség-elemekkel, sőt - mint látjuk - egyes elemeivel a keleti és magyar népköltés ősi rétegeinek bizonyos szálaihoz is kötődik: népmesei, regősének, mítikus történet stb. révén, amiről már szót ejtettünk 1975-ben megjelent regőstanulmányunkban⁰⁰.

Ha a szálláskeresés-motivumot leegyszerűsítjük az általunk "keresés-motivumnak" nevezett kifejezésre/kérdéskörre/, akkor újabb témaváltozatokat is meglegelünk népünk emlékezetében; gondoljunk itt apokrif eredetű legendás történetekre, imákra stb./ezek között is a fiát kereső anyára, a Jézust kereső Mária-témának többféle változataira, melyekből bemutatunk néhányat Népi imádságok c. fejezetünkben, s egyet pedig félig strófikus, félig prózai változatokból/Borbély Teréz közlése alapján/.

Annak is szemtanúja lehet olvasónk, hogy a szálláskeresés-keresés-motivumon alapuló sokféle és sok műfajú változatok mellett találunk jobbra egységes típusokat/epikus énekfélék, balladás-legendás énekeket/, de különbsnek tűnő kontaminációs változatokat is, melyek már szinte új típusformát jelentenek, vagy legalább is olyan altípust, aminek több szálú tartalom-eleme, építőköve megváltoztatja az ismert típus szövegstruktúráját, s az ének alaphangulatát, és eseménybővülésével -a főtéma megléte ellenére is- tartalomváltozást eredményezhet.

E komplikáltak tűnő magyarázatunk, okfejtésünk nyomában érthetőbb lesz, ha a fentikkel kapcsolatos énekváltozatok közül egymás után közzéteszünk mindenfajtaból néhányat. -A legenda-balladás változatokból láthatunk néhány szép példányt, hasonlóan a Mária-énekekhez is, amelyek sorát még folytatjuk az alábbi vallásos népénekváltozatokkal, legendatörténettel, a "menekülés"-motivum/Menekülő Szentcsalád/és egyéb kevert formájú énekekkel.

Az Istent szülő Szűzenya

Ijj késő éjszakán,

Szent Józseffel keres szállást

Betlehem tájékán.

Szűz kezeit összetévén, s

Kéri a népeket,

Hogy az Isten szent nevéért

Adjanak menhejet.

Ó, de senki nem könyörül,

Telve minden hajlék,

Hova legyen a szegény

Irgalmas Istenség!

Kinn egy rongyos istállóban

A városon kívül,

Szüli isteni gyermekét

Kinfájdalom nélkül.

Nyugodjál hű karjaimon

Kinoknak gyermeke,

Édes szenvedést okozó,

Szüz anyád érdeme.

Szívemnek drága szülöttje,

Sok fáradtság után,

Sem lelhetek máltóbb szállást

Betlehem tájékán.

Öreglak, Tukora család

-

Elindult Mária hosszú, messze útra,

Keresi szent fiát, sehon nem találja.

Sok népekkel találkozik, kérdi tőlük,

Nem láttátok szent fiamat,

Az ártatlan Jézusomat?

Nem láttuk, nem láttuk,

Mink is azt keressünk.

Visszafordul Mária szomorú utjáról,

Lehajtott fejjel szomorúan megy tovább.

Megint találkozik sok népekkel,

Megállnak, nézik, s az egyik kiszól közülük,

Ki vagy, hogy kerültél ide, kit keresel?

Mária nem felel, megy tovább;

Messzeségben meglát egy kis házikót,

Odamegy és leül a kertjébe.

Kijövén az asszony, meglátja Máriát,

Oda kiált néki: Mária, gyere be énhozzám,

Pihenj meg énnálam,

Megosztom bánatom szomorú arcáddal.

- "Ezek a kódis bácsik szokták imába elmondani"

Csurgó, Borbély Teréz, 1913.

E "fiát kereső Mária"-téma utolsó mondatainak tartalmi mondandója hasonlít a "szálláskereső Jézus" balladás ének azon fordulatának tartalmához, ahol Veronika asszony könnyűületességével találkozunk.

Ez, valamint egyéb szákrális szövegeink, énekeink terjedésének körülményeire is rámutat: kódisok, /néha vak koldusok, cigányok/, istóriások búcsúkról hazamenet be-betértek fákba, pusztákra, ahol kéregetési szándékkal imádkoztak, énekeltek eléggé gazdag repertoárjukból, sokféle műfajú ismeretanyagukból /mint azt Borbély Teréz is hallotta a 20-30-as években.

Az istóriás szerkesztésű és hangvételi szálláskereső Mária énekek közül figyeljünk meg két kézírásos, nyilván azonos forrásból származó adatot/eredeti helyesírással közlöm/.

Buzgó keresztények jól meghalgasatok,
S mit el éneklek eszt megis halgasátok,
Vésétek be mélen nemes szivetekbe,
Irájátok fel az emlékezetetekbe.

Isteni dolgokról akarok szólni,
Jézus Születésén egy csodát mondani,
Halgasameg minden jószívű keresztény
Amit eléneklek világos mind a nap fény.

Agusztus római császár idejébe
Nép össze irás volt juda betlehembe,
Egész izraelben anak határában,
Juda betlehembe Davidvárosában.

Szüzmárija elment kegyes jegyesével
Isteni magzatját hordozta méhében,
Ajámbor hagyomány mind ezt feljegyezte,
Az anyaszent egy ház ezt meg is szentelte

Betlehem vároban midőn elérkesztek,
Szent József szálást kereset a nehézkes szűznek,
Szamarát egy kapu félfához kötötte,
Mejnek hátáról Szűz Máriát levete

Ésle ültete egy nagy kapu tövébe,
Szeliden vigaszoll így szolt nekik,
Adig is még jövök pihenjél Mária
Közelit az éjfél jön a boldog ora

Szent József egy gazdag kovács házában tért
Édes mindnyájuknak éjeli szálást kért,
Szent Jozsefnek imigy szolt a gazdag kovacs,
Én minden embernek nem adhatok szálást

Felevagyok Száloval én minden hajlékom,
Nem adhatok szálást én fele barátom,
Szent Jozsef könyörgöt szavát igyfejeszte,
Vennékije egy nehézkes felesége

Szent Jozsef kééseix mind sikertelen volt,
Szent Szüzért a szive akor nyuktalan volt,
De a gazdag kovács mind ezt nem éreszte,
Örömét urias vendégin tetészte.

Oh de az uristen a mindenek ura,
A szegényx nehezült fárotak nyugalma,
Akinek Gondjavan ő alkótmányára
Hogy nevolna gondja egy szülöt fiára

Hogy beteljesedjék a progéták szava,
Istáloba született a világ megváltója,
Kit a Szűz Mária méjében hordozott
Kinékünk életett örök üdvöt hozot.

A gazdag kovácsnakvolt egy vak leánya,
Két kezére béna a neve Sarolta,
Celája ablakán ő mind ezt halota
Mit szolt Szent Józsefnek nagy ur édes atyja
Istenre kérlek én kedves édes atyám,
Szépet jot álmodtam én a mult éjszakán,
Ami istalokban látam egy szép anyát
Szüz ölében tartá szép fényes megzatátt
Neki udvaroltak az égi angyalok,
Leborulva imádták a jámbor pásztorok,
Zengték az angyalok dicsőség Istenek
Békeség a földön joszándéku embernek
Éneken csidásan kinőtek kezeim,
Látásra megnyiltak mind akét szemeim,
Kedves édes atyám adjál nek Szálást,
Hisz te olvasod gyakran a szenttirást
Eszóra a gazdag kovács mindjárt magához tért
Szent József után ment kit a kapuban ért,
A városon kívül holtelelt a nyájom,
Kivzette őket a pásztor tanyára
Mánap örömibe a kovács így szólla,
Ébredj fel álmodbol leányom Sarolta,
Vezetesd ki magad egyik szolgálóval
Vigyél ajándékot meny fus azonal.
Mert a szép álmaid engem is élesztet,
Ami istalongban mesias született,
Kinek szavára a magas ég meghajol,
Szentséges nevének az ember térdre hull
Elmegyen Sarolta így szol Máriának,
Ajándékott hoztam az isten fiának,
A szép Szüz Mária szeliden így szola
Jöjx közelebb hozám ad ide Sarolta

Világtalan vagyok nincsenek szemeim,
Csonka béna vagyok nincsenek kezeim,
Nem látom mere vagy csak szép szavad hallom,
Szivemből nyujtanám o de nincs két karom

A szép szüz Mária így szolt Saroltához,
Édes szüz anya vagyok az Isten fiának,
Jőj és lásd szent fiam néked szent ad,
Nyujds ki karjaidat nyujts az alamizsnát

Eszora kinyiltak Sarolta szemei,
Kinyulván két kezét kinőttek karjai,
Melyre leborulván az ég ég föld urához
Imáda istenét világ megváltóját

Jerte buzgohivek menjünk betlehemben,
Menyünk Saroltával ur jézus elébe,
Testi lelki orvos kenyér és bor szinben,
Borulva imádjuk az oltári szentcségben.

Igal, Csécs Ferencné, 1921.-Kézirásos levele után.

Buzgo keresztények jól meg hallgassátok,
Amit eléneklek ezt meg is tartsátok.
Véssétek lemélyen nemes szivetekbe,
Irtjátok is fel az emlékezetekbe.
Isteni dolgokrol akarok szóllani,
Jézus születésén egy csodát mondani.
Hallgassa meg minden jó szívü keresztény,
Amit eléneklek világos mind napfény.
Augusztus romai császár idejében
Népösszeírás volt juda Betlembe.
Egési Izraelben, annak határában,
Juda Betlehemben, Dávid városában.
Mária is elment kedves jegyesével,
Isteni magzatját hordozta méhében.

A jámbor hagyomány ezt mind feljegyezte,
Az anyaszentegyház ezt mind-mind meg is szerezte.
Betlehem vároba midőn megérkeztek,
Szent József szállást kért a nehézkes szűznek,
Szamarát egy kapu félfához kötötte,
Melynek hátáról Szűz Máriát levette.
És leültette egy kapu tövébe,
Szeliden vigaszul így szólott nekije.
Addig is míg jövök pihenjél Mária,
Közel itt az éfél, jön a boldog óra.
Szent József egy gazdag kovács házába tért,
Édes mindnyájuknak éjjeli szállást kért.
Szent Józsefnek imigy szólt a gazdag kobács,
Én minden embernek nem adhatok szállást.
Tel van szálóval minden hajlékom,
Nem adhatok szállást én fele barátom.
Szent József könyörgött, szavát így fájezte
Van ott kinn neki egy nehézkes felesége.
Szent József kérése mind sikertelen volt,
Szent Szűzért a szive oh de nyugtalan volt.
De a gazdag kovács mind ezt nem érezte,
Örömét urias vendégin töltötte.
Oh de az Ur Isten mindenkinek ura,
A szegény náhezült fáradtak nyugodna.
Akinék gondja van az ő alkotmányáta,
Hogyne volna gondja egyszülött fiára.
Hogy beteljesedjen a proféták szava,
Istállóban születik a világ megváltója.
Kit a Szűz Mária méhében hordozott,
Ki nekünk életet örök üdvöt hozott,
A gazdag kovácsnak volt egy vak leánya,

Két kezére béna a neve Sarolta.
Szobája ablakán ő mindezt hallotta,
Mit szól Szent Józsefnek az ő édesapja.
Az Istenre kérlek kedves édes Atyám,
Szépet, jót álmodtam én a múlt éjszakán.
A mi istállónkban láttam egy szép anyát,
Bzent blében tartja a gyönyörű magzatát.
Neki udvarolnak az égi angyalok,
Zengték az angyalok, dicsőség Istennek,
Békesség e földön a jó akaratú embereknek.
Énnekem csodássan kinőttek kezeim,
Látásra megnyiltak mindkét szemeim.
Kedves édes atyám adjál neki szállást,
Hiszen te olvasod gyakran a szentírást.
E szóra a kovács mindjárt magábatért,
Szent József után ment ki a kapuba érte.
A városon kívül, hol legelt a nyája,
Kivezette őket a pásztor tanáyra.
Másnap örömeben a kovács így szólt:
Ébredj föl álmodból leányom Sarolta,
Vezettesd ki magad egyik szolgálóbal,
Vigyél ajándékot, menj siess azonnal.
Mert a szép álmaid engem élesztettek,
A mi istállónkban Messiás született.
Kinek szavára magas ég meghajol,
Szentséges nevére az ember térdre hull,
Elmenvén Sarolta így szólt Máriának, ű
Ajándékot hoztam az Isten fiának.
A szép Szűz Mária szelíden így szóla,
Jöjj közelebb hozzám add ide Sarolta.
Világtalan vagyok nincsenek~~kezeim~~,
Csonka, béna vagyok, nincsenek~~kezeim~~.

Nem látom merre vagy, csak szavad hallom,
 Szívemből nyujtanám, oh de nincs két karom.
 De a szép Szűz Mária így szolt Saroltához,
 Édesanyja vagyok az Isten fiának.
 Jöjj és lásd szent fiam, ki neked szent ad,
 Nyujtsd ki karjaidat, nyujtsd az Északi szél felé.
 E szóra kinyíltak Sarolta szemei,
 Kinyujtván karjait kinőttek kezei.
 Kinyujtván karjai kinőttek kezei.
 Mire leborulván az ég és föld urát
 Imádta Istenét világ megváltóját
 Jártek buzgó hívek menjünk Betlehembe,
 Menjünk Saroltával ur Jézus árába,
 Testi lelki orvos kenyér s bor színében
 Borulva imádjuk Oltári Szentségbe. Amen.

Nemesvid, Varga Józsefné, Hári Margit kézírata után.

A Példatárban szinte ugyanezt az éneket olvashatjuk, amit Horvátkúton
 vettem fel a Nemes családnál összejött asszony-társaságba. Ezeknél a
 ponyváról leírt változatokban a gazdag kovács Sarolta nevű lánya meg-
 nevezett, akinek álomlátomása megenyhül a gazdag kovács-apa szíve. Ki-
 domborodik ennél formánál is a csodatévő Szűz isteni gyógyító ereje
 a hívő lány bizonyítgatásának igazolására.

A már jelzett Eggek királynéja kezdetű éneknek szintén az igali Cséss
 Ferenctől szerzett változata csak záróstrófájában tér le az alább
 közölt Balikóné-féle énektől, amennyiben Gécsné így zárja az utolsó
 versszakot: Mert a nemzet megváltója aki született/Isten fia kit szűz
 Mária nemzett/Legyén áldott a te méhednek gyümölcse/Áldás béke szály-á-
 lyon az igaz hívekre. Én a Tabon gyűjtött énekelt változat:

Egekk királnéja,
És fényes csillaga,
Ő a fényes csillag,
A szép szüz Mária.

Bujdosik Mária,
Sűrű sirhalmába,
Keresi nyughelét,
Sehol nem találja.

Elmegyen Mária
Egy kovács lakába,
Kérvén ő ott szállást,
Csak egy éjczakára.

Hallod-e te kovács,
Ki nagy gazdag valál,
Adjál nekem szállást
Csak egy éjczakára.

Bizony nem adok én,
Mert sok vendégem van,
Az én szép szobáim
Mind elfoglalva van.

De a kovácsnak egy
Vak, kesetlen lánya
Máriát szállítja,
Istállóban uatolja.

Amod van, amod van
Egy rongyos istálló,
Meg lehet nyugodni,
Meg lehet maradni.

Lesz nekem rád gondom,
Ha vak, nyomorult is,
Magamról jól tudom,
Ápollás jól esik.

Elmegyen Mária
Rongyos istállóba,
Megszülte szent fiát,
Szénán a jászokban.

Barmok lehellete
Melegitti őket,
Im, az Isten fia
Legottan született.

Odament a leány,
Gazdag kovács lánya,
Rongyos istállóban
Máriát találja.

Mondja szüz Mária
A nyomorult lánynak,
Hajolj le te leány,
Vedd fel szent fiamat.

Lehajolnék, de, óh,
Fájdalom, nem látom,

Kezem nincs, szent fiad
Felvenni nem tudom.

Maj lesz neked kszed,
Maj lesz neked szemed,
Majd ad Isten kezet,
Majd ad Isten szemet.

Lehajolt, kinyulván
Két keze, s lát szeme,
Hazatér a leány,
Vigan és örömmel.

Adj Isten jó napot,
Kedves szülődajkám,
Adott Isten kezet,
Szemet szüz Máriám.

Ugy van édesatyám,
Te nagy gazdag kovács,
A szüz Máriának
Mért nem adtál szállást.

Jaj, ha tudtam volna,
Hogy Isten anyja vót,
Adtam volna szállást,
Ezüstből, aranyból.

Én feküdtem volna
Üres pallásomra,
A szép szüz Máriát
Ugy tiszteltem volna.
Mert a Szantháromság,
Adja és engedelje,
Dicsértessék tőlünk
Az Úr Jézus neve.

Tab, Balikó Béláné
1916

A tapsonyi Nagy Ferencné, Bojtos Ágnes/1911/ énekét mellőzzük, hiszen egyezik az előbbiekkal azzal az kis eltéréssel, hogy néhány strófát felcserél Nagyné, valamint szórendcserét használ egyikét helyen.

A sokféle ponyvakiadvány közül azonban egészében közöljük a sok szakrális füzet kiadójaának, Bartalits Imrének nyomdájából kikérült éneket, amely mutatja mindazokat a karakterisztikus kontaminációs változásokat, melyről fentebb szóltam, ami elsősorban a 2-3. strófánál jelentkezik.

Itt ugyan az álom-jelent hiányzik, és a kovács nem a kapuban éri el bocsánatkérően a nehézkes Szüzet, de a lány meggyógyulása utáni apai megbánás-gondolat itt is kifejeződik, mivel Mária csodatetteként a lány gyógyulása rádöbben a büszke kovácsot előző elutasító tettének helytelenségére. A többi ének közlését most mellőzzük a fejezetben/Jézus szent Szívéhez és a Pádusi szent Antalhoz írt énekeket stb./.

Íme az Angyalok hárfája című ponyvakiadás teljes anyaga, mely-mint már láttuk- az Egek királynéja szokványos formulával, kezdőstrófával indítja az epikus történetet.

Angyalok hárfája.

Legszebb új énekhangok
Szűz Mária keserves utazásáról,
Jézus szent szívéhez és Páduai
szent Antalhoz.

Bartalics Imre könyvnyomdájában, Budapestén-Ó-buda.

+ 13.

Szűz Mária keserves utazásáról ének.

Isten veled anyám, már utra indulunk.

Egek királynéja, mennyország csillaga,
Ő a fényes csillag, a szép Szűz Mária.
Utazik Mária sűrű siralomban,
Keresi nyughelyét, keresi gáradtan.

Szent József, Mária nagy utra indultak,
Jeruzsálemben mert szállást nem találtak,
Látják szűz Máriát, szülő állapotát,
De szívtelenek, nem adtak neki szállást.

Sirt a szűz Mária szive fájdalmában,
Hogy hol lesz szállása a zord éjszakában,
Közel volt az idő, a szülés órája,
Hol fog megszületni világ megváltója?

Bemegy szűz Mária egy kovács-lakásba,
Kérve ő ott szállást csak egy éjszakára:

Hallod-e te kovács, könyörülj meg rajtam,
Adjál nékem szállást, nagyon elfáradtam.

Nem adhatok szállást mert sok vendégem van,
Az én szép szobáim mind elfoglalva van.
De a kovácsnak egy vak kezetlen lánya
Máriának mondja: menj az istállóba.

Nem messze van ide egy rongyos istálló,
Betlehemi úton, ott meg is nyughatol,
A kovácsnak lánya rólad gondoskodik,
Jól tudom magamról, áplás jól esik.

El is ment Mária rongyos istállóba,
Megszülte szent fiát szénán a jászolba,
Barmok leheltek rá hideg éjszakában,
Mária könnyei hulltak Jézuskára.

Oda ment a leány, gazdag kovács lánya,
Rongyos istállóban Máriát találja,
Mondja szűz Mária nyomorék leánynak

Mondja szűz Mária nyomórék leánynak:
Hajolj le te lányom, vedd fel szent fiamat.

Lehajolnék hozzá, fájdalom, nem látom,
Nincs kezem, szent fiad fölvenni nem tudom,
De lehajolt a lány, kinyíltak szemei,
Kinyultak kezei, Jézuskát fölveszi.

Óh csodáj csodája, a kovács vak lánya,
Kinyujtván két kezét Mária szavára,
Lehajolt Jézusért, lett szeme világa,
Tündöklött kezében világ megváltója.

Haz tért a leány vigan nagy örömmel,
Kis Jézust láthatta, megjött szemefénye,
Igy szólítá atyját és az édes anyját:
Látták szemeim az ártatlan Jézuskát.

Ugyan édes atyám, te nagy gazdag kovács,
A szűz Máriának mért nem adtál szállást?
Jaj ha tudtam volna, a legszebb szobámban
Adtam volna szállást néki a házamban.

Inkább én feküstem volna istállóba,
Semhogy szűz Mária, s ártatlan Jézuska,
Ott a szűz Mária tett olyan nagy csodát
És meggyógyította a kovácsnak lányát.

Szentháromság Isten adja és engedje,
Áldassék közöttünk a drága szent neve, *Dicsértessék tőlünk az Úr Jézus neve!*
Áldás és szent béke szálljon nemzetünkre.

Szálláskereső Mária

Elindult Mária

E sötét éjszaka,

Szállást ment keresni

Egy gazdag kovácshoz.

Jó estét böles kovács,

Adjál nekünk szállást,

Adjál nekünk szállást,

Éjszakára szállást.

Szállást nem adhatok,

Mert sok vendégem van,

Nem adhatok szállást,

Mert sok vendégem van.

Tele van szállóval

Én minden hajlékom,

Nem adhatok szállást

Én felebarátom.

De a kovácsnak egy

Vak, kezetlen lánya,

Kétkezére béna,

A neve Sarolta.

Kedves édes atyám,

Adjál nekik szállást,

Adjál nekik szállást,

Éjszakára szállást/ Csak egy éjszakára/

Kedves édes atyám,

Adjál nekik szállást,

Szépét, jót álmodtam

Én a múlt éjszakán.

A mi istállónkban

Messiás született,

A mi istállónkba

Láttam egy szép anyát,

Szűz Ulébe tartja

Az égi/aranyos/ magzatját.

Neki udvaroltak

Az égi angyalok,

Borulva imádták

A jámbor pásztorok.

Ébredj föl álmodból,

Leányom Sarolta,

Mert a szép álmaid,

Engem is élesztett.

Vezetted ki magad

Egyik szolgálóval,

Vigyál ajándékot,

Menj, siess azonnal.

Ó, ha tudtam volna,

Hogy te vagy Mária,

Aranyból, ezüstből

Szállást adtam volna.

Én feküdtem volna

Hideg pallásomra,

A szép szűz Máriát

Megtiszteltem volna.

A szép szűz Mária

Szeliden így szólla,

Hajój le te leány

Vedd fel szent fiamat.

Lehajonlnék, ó, de

Nincsenek/karjaim/, szemeim,

Elvenném szent fiad,

Nincsenek karjaim.

Leányom, Mária,
Igy szólt Saroltának,
Lesz majd neked szemed,
Lesz majd neked kezed.

Elkorra kinyúltak
Sarolta szemei,
Kinyúlván két kezét,
Kinyúltak karjai.

Ó, ha tudtam volna,
Hogy te vagy Mária,
Aranyból, ezüstből
Szállást adtam volna.

Aranyból, ezüstből
Szállást adtam volna,
Én feküdtem volna
Hideg pallásonra,
A szép szüz Máriát
Ugy tiszteltem volna.

Mert a Szentháromság,
Adja és egnedje,
Áldassék közöttünk
Az ő dicső neve.

Táska, Béra Józsefné, 1929.

A szálláskereső Mária énekváltozatai után a biblikus témájú "menekülés-motivum" a magja azoknak az énekeknek, amelyeket számtalan ponyvaváltozatban, kéziratban találtunk meg. E típus ponyván terjedt formái teljesek, ill. sokkal hosszabbak, mint az emlékezetből tudott énekek. Ugyancsak megtaláljuk bennük az előbbi énektípusok bizonyos elemei, fordulatai, s az istórási-jelleg figyelemfelhívó, elbeszélés jelentőségét hangsúlyozó hangnem. Ez utóbbi még a legrövidebb változatokban is észlelhető. A hosszabb változatokra jellemző az Isten-anya legendás elemeinek sokféle hangsúlyozása, a természettel kapcsolatos/fűk, fák/csodás esetek ecsetelése. Ennél fogva a Szencsalád meneküléséről szóló ének típus sokkal bőbeszédűbb, széles hőmpölygésű epikus ének. Először egy rövidebb ún. "tót" falvainkban meglett töredéket közlünk.

Mikor a Szentcsalád Egyiptomba futott,
Sokat ázott-fázott, éhezett, szomjazott
Sötét, zivataros, rémes éjszakába,
Szent József utazott Jézus Máriával.

Ide figyeljen hát minden bús keresztény,
Amit eléneklek, ez mind világos tény,
Hegyeken, völgyeken, pusztán, sivatagon,
Szárazon és vizen, folyón és patakon.

.....

Ha kimész erdőbe, mezőbe,
Mária futása jusson az eszedbe.

Buzsák, Skrinnyár Ignácné, 1904.

A több, mint 30 strófás énekből többre nem tudott visszaemlékezni adatközlőnk, pedig - mint mondotta - valamikor "kivülű tudtuk az egészet." A továbbiakban ugyancsak Csécsnétől, sok hagyományanyag őrzőjétől, közlünk egy hosszú éneket, amit ottlétemkor még csak töredékesen tudott elmondani emlékezetből, de megküldte utána levélben füzetében lévő szövegét.

Szent családról

Midőn a szent család egyiptomba futott,
Sokat árott fázott, éhezett szomjazott,
Sötét zivataros rémes éjtszakába,
Szent József utazott Jézus Máriával.

Hegyen völgyeken pusztán sivatagon,
Szárason és vizen folyon és patakon.
A jámbor hagyomány mindeszt feljegyeszte,
Az anyaszentegyház eszt meg is szentelte.

Jól meghalgasa eszt minden jó keresztény,
Amit enekelek ez mind világostény.
Isten akatján történtek nagy dolgok,
Midőn a szent család egyiptomba fotott

Fájdalmas utazás nagy csodákkal telve
Záporként hullottak Mária bus könye,
Mária könyéből oly viz áradás
Hogy Herode előtt az utat boritá.

Maria könyeit nem hordja el vizár,
Meglátja mindenki a ki csak arajár,
Hová szüz Mária könye leperereget,
Ott egy illatos ki fehér virág termett.

Minden évben virit ismeri a világ,
Maria könye ez a neve gyöngyvirág.
A virág kejhéből gyógyító harmat hull,
Használni lehet eszt a nagy fejfájásról.

Asok utazásba elfáratt a vándor,
Igy szolt szent Józsefnek Mária a vándor,
Pihennünk jegyesem bár mesze a határ
Gyöhyörü fényben süt itle a napsugár

Lelkem Jézusomban had vigadozhasam,
Gyöngyvirág erejét néki elmonthasam.
Szép zöld levelétől diszlik a föld gyönyör,
Virágja alakja olyan mind igaz gyöngy.

Egy vad fenyő bokor árnyékában ültek,
Oh denem soká tartot öröme a szüznek,
Efának tövise Maria ho kezét
Melyen Jézust tartá mejen megsebeszte

Maria vércsepje hull a fatövében,
Lomtalan ágait pirosra festette,
Mast megrendült ága a kegyetlen fának
Ki megsebzé kezét fájdalmas anyának

A tövises fárol a piros verharomat,
A magas egekbe irgalomért hatnak
Ateremtő Isten itt a vad fenyővel
Nagy csodát művelt szüz Mária vérével

Ezután sirofa lett a fának neve,
Gyogyszerül használják egész világ népe
Gyogy balzsam szivag a virágja kejhéből,
Fakad szüz Mária kezének véréből

Melyel a bus anya megkente szüz kezét,
Röktön meggyógyitá vérboritot sebét,
A fájdalom után melyett előb érzett,
Szent séges fiára nagy örömel nézett

Akizsde d Jézuskát foron csokolgatta,
Imata Istenét ki meggyogyotota,
Oszetett kezekkel feltekít az egre
Szent Józseffel együt térdre hultak egy köre.

Aszent imájukat midön bevégesztek,
Akizsddd Jézuskát közibük hejesztek,
Maria lehajtja szüz fejét a köre,
Melyet elboritottszent hajának fürtje.

Midön a szüz anya fel ébrett álmából,
Meglátja a követ benővel mohával.
Mely vankosul szolgál árva busfejének,
A kis Jézuskának és a Szent Jozsefnek

A kemény kőszirtre égi harmat hult,
Szent család amelyen álmat alutta,
Mennyei angyalok őrkötek feletük,
Mert az Isten fia otvagyon közöttük

Szentséges szüz fejét Maria emeli,
Ó de a kőszikla haját nem engete,
Oh csodák csodája aranyszín hajából
Három szál odanöt a kö mohájában.

Harman hullott rája mejtől életet nyert,
Isten akarátja hajszál gyökeret vert,
Nem önti el vizár nem horja el vihar,
Maria hajából nőt az árva lányhaj.

Midön megnyugotak is mét utra keltek,
Kicsiny korsojukban vizet meritettek,
Elvagyok gyengülve így szolt a Szüz anya,
Fogyni kezd emlőből szüz tejem Harmatja

Nincsentáplálékunk nincsen eledelünk,
Ha csak az ur Isten rajtunk nem könyörül,
Velem kis Jézuskám ughervad mind virág,
Kit üldözöben vett a hittetlen világ

"esir neszomorkodj dgága szüz jegyesem,
Velled vagyok veled itt az én Istenem,
Amot ál távolba egy gyümölcsfát látok,
Ki elégíti az majd a szent családot

Izletes gyümölcse megvagyon az rakva,
Ugynezem hogy az egy jól megrakot pálma.
Majd ha oda érünk új erőtt vehetünk.
Magas pálma fának gyümölcsét ehetjük

Midön aszent család oda ért a fához,
Feltekint az égre teremő urához,
Kisdéd magszatjáhosz így szolt szüz Mária,
Üdvözlégyszer világ Megváltója

Magas pálmafának oh csodák csodája,
Mehajlott életük gyümölcseletelt ága.

Étkezésük után így szolt szent Jozsefhez
Aszép szüz Maria jegyesének,
Ad ide a korsot hogy ha még viz van is,
Fiam meg mosdatom Megmosdatom magam

Nagy örömbe uszot szüz "ária lelke.
Hogy a kis Jézuskát tisztában tehete.
Pici korojukbol üditő vizz csordult,
Mely a kis Jézuska arcájára kifolyt

Ehejen ahol szent család megmosdott.
A mindenek ura ott forást fakasztott,

Nagy nagy öröm rejlik a csodaviz érbe,
Maria kutjalett a meg nevezésbe

Emlékedj ezekről oh keresztény család,
Szent család áldasa huljon az égből rád.
Valahányszor kimész az erdőben mezőben
Szent család futása jusanak eszedbe

Jusanak eszedben Mária Könyei,
Mejtől eredetét a gyöngy virág veszi,
Eszedben jusanak mohás kődarabok.
Mik a szent családnak vánkosull szolgáltak

Gondoly a kőszintre gondolj a mohára,
Gondolj szüz Mária szentcséges hajára,
Három szál hajából nőt az árvalányhaj,
Meny egész világon elterjet mind a raj

Imádjuk és kérjük az és föld urát,
Hogy gyümölcs fáinkra adja szent áldását,
Gyümölcssel terhelve még a fa,
Mindd aszent családnak egykor a pálmafa

Fáradt zarándokok mintnyájan utasok,
Szegény sebesültek ide halgasatok,
Ene felejtésétek a sirófa nevét,
Amely meg sebeszte szüz Maria kezét,

Isten fűben fában orvoságot adott,
És meg teremtete egykor a világot,
Hegyet és völgyet napot holdat csillagokat,
Dicsérik a vizek fojok és patakok

Dicséri az urát szüz Maria kutja,
Hol kis Jézuskát egykor megmozdata,
Mejj a világ végéig fenmarat emléke,
Gyogyits vándorult testben és lélekbe

Végre szent család minket ne hadgyatok
Most és végóránkon velünk maradjatok
Hogy a választottak dicső peregeben
Velletek vigadjunk a magas menyekben.Ámen

Dgab, Csécs Fátencséné, Gajdosz Elza, 1921

1976. jan. 14-én beküldött kéziratos levele után.

A Szentcsalád egyiptomi futásáról szóló ének ponyvai változának az alant közlendő formája már kevésbé tárgyalja a csodás-legendás elemeket, inkább az emberi, családi életérzés sugárzik belőle; az anyai, apai szeretet és aggodás a kisgyermek iránt. A szöveg tartalmilag is történelmi relációjú és életszerűbb körülményt rajzol elénk. A későbbiekben láthatjuk majd a Heródes elől menekülő család többféle változatban ismert legendatörténeteit is, amelyek számtalan változatban, sokhelyütt megtalálhatók megyénk egész területén. -Az alantiekben hallgassuk meg a ponyvai változat énekét.

Szent énekek

/Mária-gyüdi táj fölött angyalok tarják a Szüzanyát Jézuskával/
Szüz Mária egyiptomi futásáról, és Pádulai Szent Antalról.

DANI JULIA, turi lakos.

Egyházmegyei jóváhagyással.

Szüz Mária egyiptomi futásáról.

Dallama: Oh tárulj ki, mennyországnak drága kapuja...

Szüz Mária a szent fiát ölébe tartja,
Kéri tőle a szent József, de ő nem adja,
Add ide hát kegyes anya, szép szüz Mária,
Hadd vegyem a karjaimba drága szüz anya.

Egyiptom földére kell menni,

Jaj, mert Heródes meg akarja ölni az én szép szerelmemet,
A szent család utra indul a nagy éjszakán,
A mennyei szent angyalok őt vigasztalván.

Szüz Mária a szent fiát tevé pólyába,
A szent József mellette áll nagy szomorkodva,
Mert az angyal jelentette: fuss Egyiptomba,
Mert Heródes keresteti a katonákkal.

Elindultak mind a hárman a nagy éjszakán,
Raját is volt mindenféle a számár hátán,

De nem tudták merre mentek a nagy éjszakán,
De az angyal elvezette egész Golgothán.

Elűtötte 12-őt a nagy éjszaka,
Szűz Mária nagy zokogva a holmit pakolja,
Szent József meg a szamarát csak oda vonja,
Ülj fel drága szép szűz anya szamar hátára.

Ne kesergej szűz Mária a kis Jézussal,
Mert szent József rendeltetett pártfogásodra,
Az éjszakán siessetek a kis Jézussal,
Hogy beérkezhessetek ti majd Egyiptomba.

Angyal vagyok, jót hirdetek, ne is féljetek,
Ti szent család, kis Jézuskám, Isten veletek.
Heródes tartományiban a kisdedeket
Kardra űli a Jézusért ő mindezeket.

Ha kis Jézus köztük volna, ő is meghalna,
De az Isten nem engedte, angyal mondotta,
Szentséges szép szűz Mária, fuss Egyiptomba,
Meg ne űljék a kis Jézust a nagy éjszaka.

A mint menetek, nagyon félelték a nagy pustában,
Mig csak be nem érkezhettek Galileába,
A drága szűz vigasztalja a szent Józsefet,
Ne félj kedves szent Józsefem, itt az Istened.

Elhagyták a hazájukat, rokonaikat,
De a szent szűz siratgatta mindig azokat,
De még jobban siratgatta a kis Jézuskát,
Mert a nagy hideg miatt féltette/védte/szent fiát.

Ne sirámkozz, ne szomorkodj szép szűz Mária,
Mert az Isten nem hagy minket a nagy utunkban.
Mert velünk az Isten fia, édes Jézuska,
Aki segít és oltalmaz a nagy utunkban.

Gyerünk,gyerünk,mégis menjünk,óh szent Józsefem,
Mert a szent magzat sidogál a kebelelemen,
Ne sirj,ne sirj szent magzatom,édes Jézuskám,
Már beértünk Egyiptomba,csak te aludjál. Amen.

E ponyvatermék pontos változatát sikerült magnóra is rögzítenem Vizváron egy magyar-horvát nyelvű idősebb asszonytól,akinek akcentusát pontosan jelezni nem lehet,csupán hozzávetőlegesen tudjuk leírni fonetikai szempontból.

Az emlékezetből való éneklésnek természetes következménye,hogy a strófák sorrendje nem egyezik a fenti ponyvanyomtatványával.

Mint hogy e téma végtére is a Szentcsaládról szól,a népi asszociáció révén kedvelt éneke lett a karácsony előtti szentcsalád-járás szokásainak is,különösen a Dráva menti falvakban.Ha a katolikus ünneprend kronológiáját vesszük alapul,akkor ennek az énektípusnak más szokásalkalomban lenne a helye,annál is inkább,mert ezek az énektípusok nem régi keletűek.Többszöri rákérdezésem ellenére sem sikerült megjelölni azt az éneket,pl.az aparószenteki/dec.28/ szokások anyagában.Ennek természetesen megvan a maga magyarázata,hiszen a Somogyban is nagyon széles körben elterjedt "korbáncsálás-sibárolás" pogány ritusai még mindig dominánsabban szerepet kaptak a népi gyakorlatban,mint a keresztény religiozitáshoz kötődő emlékek és kapcsolatos énekek.

Szentcsalád menekülése

Szűz Mária a szent fiát ölébe tartja,
Kéri tüle a szent József, de ő nem adja,
Add ide hát kegyes anya, szép szűz Mária,
Hadd vegyem a karjaimba, drága Szüzanya.

Szűz Mária a szent fiát tavé pólába,
A szent józsef mellette áll nagy szomorkodva,
Mer az angyal megizente, fuss Egyiptomba,
Mer Heródes keresteti a katonákkal.

Elűtötte tizenkettőt a nagy éccaka,
Szűz Mária nagy zokogva homit pakolja,
Szent József meg a szamarát csak oda vonja,
Új föl drága, szép Szüzanya a szamar hátára.

Elindultak mind a hárman a nagy éjcekán,
Rajta isz volt mindenféle a szamar hátán,
De nem tudták, merre mennek a nagy éjcekán,
De az angyal elvezette egész Golgotán.

Amint mentek, nagyon féltek a nagy pusztába,
Még csak be nem érkeztek a Galéliába,
A drága szűz vigasztalta a szent Józsefet,
Ne félj kedves szent Józsefem, itt az Istened.

Elhették a hazájukat, rokonaikat,
De a szent szűz siratgatta mindig azokat,
De még jobban siratgatta édes Jézuskát,
Mert hidegség miatt nem védhette szent fiát.

Ne siránkozz, ne szomorkodj szép szűz Mária,
Mer az Isten nem hagy minket a nagy utunkba,
Mer velünk van Isten fia, édes Jézuska,
Aki segít és oltalmaz a nagy utunkba.

Gyerünk, gyerünk, mégis menjünk ó, szent Józsefem,
Mert a szent magzat sírdogál a kebelemen,
Ne sirj, ne sirj szent magzatom, édes Jézuskán,
Már beértünk Egyiptomba, csak te aludjál,

"Ezt a szentcsalád-járáskor is szokták mondani!"

Vizvár, "lecskó Katalin, 1911.

Mennyei Istenes Énekek, a menekülő szt.család egyiptomi futásáról.

Az özvegy, árvák éneke a szüz Máriához

Isten kegyelméből szerkesztette és kiadta a szt.kegyhelyek látogatója
a Lurdi lelki zarándoklat bucsu vezetője: Kenderessy Danyi Péter Pál
szőlős-Györök Somogym. Kéthelyi M. utóda Kaposvárrott.

Első ének.

A szt.család menekülését Heródes haragja elől Egyiptomba.

Dallama: Óh tárulj ki menyországnak arany-
kapuja, stb.

1.

A három szt.bölcs királyok, hogy eltávoztak
Betlehemi szt.családtól hogy el bucsuztak
Isten nékik angyal által kijelentette
Ne menjenek Heródeshez Jeruzsálembe.

2.

Heródes király ezért nagy haragra gerjedt
A kis Jézust megöletti nagy fogadtást tett
Esküdözött égre, s földre Heródes király
Megöletti a kis Jézust rajta boszut áll.

3.

Féltette királyi székét és koronáját
Félt, hogy Jézus elfoglalja, királyi trónját
Álnokságát így takarta el a nép előtt
Jézust imádni akarom mindenek fölött.

4.

Orezágának területén, megparancsolta
Kisdedeket vigyék hozzá Jeruzsálembe,
Minden anya nagy örömmel hozta szülöttjét
Két éven aluli fiát, kedves gyermekét.

5.

De csakhamar az örömből nagy sirás támat
A milyent még ez a világ soha nem látott
Heródes a kisdedeket, mind megölette,
A kis Jézus közöttük lesz, ő így remélte.

6.

De az Isten a mindenek ura Istene,
A kis Jézust megöletni óh nem engedte,
Angyalt küld a szt.család hoz így szól az angyal
Fussatok el agyptomba de csak azonnal...

7.

Szüz Mária a szt.fiát pólyába tette
Szt.József nagy szomoruan állott mellette
Szüz Mária a szt.fiát ölébe tartja
Kéri tőle a szt.József, de ő nem adja

./.

8.

Sír Mária, sír szt. József, sír a Jézuska
Mert Heródes kereszteti a katonákkal
De az angyal bátorítja a két szűz jegyest
Ne féljetek Isten fia van ti veletek.

9.

Betlehembe tizenkettőt ütött az óra
Ember álat mélyen alutt e nagy éjszaka
Csak szt. József és Mária ők nem aludtak
Az Isteni magzat mellett, sirtak zokogtak.

10.

Én jegyesen szt. Józsefem így szól Mária
Az Istenre kérlek téged csak pokoly hamar
Föl is pakolt szt. József most nagy hamarjából
Kivezette a szamarát az istállóból.

11.

Rajta volt már minden podgyász a szamar hátán
Szt. József és Szűz Mária most leborulván
Meg esóholták a szt. helyet az istállóba
Hol született Jézus, a világ megváltója.

12.

Szt. József nagy busan tekint Szűz Máriára
A pólában mélyen alvó Isten fiára
Vedd kebledre magzatodat drága szűz anya
Ülj föl a szamar hátára szép Szűz Mária.

13.

Utra keltek mind a hárman a nagy éjszakán
A mijók volt minden ott volt a szamar hátán
De nem tudták merre mennek a nagy éjszakán
Angyal vezette el őket a nagy golgothán.

14.

Szűz Mária és szt. József félt a pusztába
Féltek, hogy Heródes nem-e érhet nyomába
Galeliába a míg ők be nem érkeztek
Heródes haragjától ők jaj nagyon féltek.

15.

A drága szűz néha-néha fölbátorodott
Vigasztalta Szt. József neki így szólatt:
Én vagyok az Isten anyja a te jegyese
Ne félj ne félj veled vagyok itt az Istened.

16.

Távol estek hazájuktól rokonaiktól
Sírva vált meg Szűz Mária jaj mindazoktól
De legfőképp siratta ő a kis Jézuskát
Hogy védje a nagy hidegtől drága szt. fiát.

17.

Betlehembe ökor szamar reája lehelt
Itt a pusztán a hidegtől ki védi meg őt
Oh de Isten védte őket védte sz. fiát
A szűz anya szive Jézust melegítette át.

18.

A hidegben fölmelegült a szeplőtlen Szűz
Szíve s lelke lángadozott, mint az izzó tűz
Meleg szíve, meleg lelke, meleg szűz karja
Mélyen aludt a kis Jézus nyugodott rajta.

19.

Ne siránkozz ne szomorkodj drága szűz anya
Mert az Isten nem hagy minket a nagy pusztába
Vigasztalta a szt. József a Szűz Máriát
Csokolgatta karján tartott drága szent fiát.

20.

A mint mentek mendegélve beszélgetének
Magukról megfélekedtek, megéhezének
Sem ételük sem italuk oh mit tegyenek
A pusztába ételt, italt jaj hol vegyenek.

21.

Meglátnak egy szántó vető polgárt földművest,
a ki árpát, zabot, rozst, búzát, vet kölest
messziről a földműves ő hozzájuk indul
A száron ülő szűz anyához imigy száll.

22.

Adjon az isten jónapot mindnyájatoknak
Drága szép nő há viszed fényes magzatodat
Te nem e földről való vagy én azt úgy vélem
Magzatodban a messiást Jézust ismerem.

23.

Akárhoman de messziről ti jöhettetek
Jól tudom, hogy a nagy utba megéheztetek
Adok nektek ételt italt mint áldottaknak
Szénát zabot enni adok szamaratoknak.

24.

A szt. család elfogadta az ajánlatot
Szántóvető földművesnél evett és ivott
Fönn maradt örök emléke jele ennek az
Midőn szánt, ökrének így szól Jézus segélj hajs.

25.

Gyerünk gyerünk és siessünk oh szt. Józsefem
Mert a szt. magzat sirdogál szűz szt. keblemen
Ne sirj ne sirj szt. magzatom kisdéd Jézuskám
már be értünk egyiptomba csak te nyugodjál.

26.

A szt. család a midőn beért egyiptomba
Nagy zür-zavar lótas futás lett a templomba.
A pogány, bálvány istenek a földre hulltak
Összetörtek, összezuztak, összeomlottak.

27.

Oh teáldott kisdéd Jézus igaz messiás
Kit nekünk régen megjövendölt a szt. irás
Testi s lelki ellenségtől ments megbenünket
Holtunk után az-égekbe vedd fel lelkünket.

Amen.

A Kenderessy-féle ponyva énekét közölve, meg kell jegyeznünk, hogy a somogyiak szeretnék neves énekszerzőjüknek tulajdonítani ezt a részben bibliai, részben apokrif elemekből, legendákból táplálkozó történetes éneket. Egyes sorai, szakaszai egyezést mutatnak a fentebb közölt énektípusok sok-sok részletével. Itt már erőteljesebben kihangsúlyozódik a közismert Heródes-téma, a pusztában bolyongó család félelme, rettegése stb. Erős hangsúlyt kap azonban - a máshol közölt, s Somogy-szerte elterjedt szántó-vető ember segítőszándékával kapcsolatos legenda/melynek szintén vannak kontaminációs történeti és énekváltozatai is/.

Ezt a típust közöltem 1975-ben megjelent kötetemben/332-334. old/.

A szálláskereséssel rokon menekülés-téma mintegy összefoglalását adja az országos híri jászárok szállási Varga Lajos énekszerző összeállításából álló hosszú éneke. Ezt a változatot érdemes összevetni a fentebb közölt Csécsné által küldött kézírásos anyaggal; egyezéseinek szakaszai szó szerinti egyezést mutatnak. A Varga-féle átírat poétikailag szebb változat, hiszen a kántor-szerző egyéb témákban is kitűnő verselőknek bizonyult és jól ismert írásait az egyházi nyomdák is támogatták.

A Csécsné-féle szövegösszeállítás eredetijét régebbinek tartjuk részben historizáló stílusa miatt, részben azért, mert Varga később írta és bővítette többféle elemmel igen terjedős énekét, mint a múlt században keletkezett ponyvai-elődök. Egyébként mindkét énekváltozat tartalmazza a már említett szántó-vető ember és a Szentcsalád legendáját, amit minden korabeli szerző, így Varga is, jól ismert/minden bizonnyal nem énekes-strófás változathoz, hanem jámbor néphagyományból/. Hasonlóan járt el Varga egy másik legenda-történettel is, nevezetesen Mária gyűrűjével játszó Jézuskától holló által elragadott gyűrű csodás történetéről van szó, amiről külön éneket költött neves énekszerzőnk. Mint tehát láthatjuk az alábbi énekekben, a meneküléssel kapcsolatos témakörök szingemindegyikét meglegeljük Varga Lajos énekében.

SZÜZ
MÁRIA EMLÉKE

írta

Varga Lajos Jásuárokszálláson

Minden unjányomás szigoruan büntettetik.

Kapható az Egri Nyomda-Rászvénytársaságnál, Egerben, valamint minden ima-és énekárusnál.

/A Mária emlékek közül itt most csak a Szent család futását közöljük: mely a népies változat tudatos szerkesztésű hosszadalmas leírása.

Jézsú, Mária és szent József édes álmát aludta,
Mídon leszállott hozzájuk az Urnak szent anyyala,
Ujjaival szent Józsefnek homlokát megérinté,
Szendergő édes álmából e szavakkal felkölté:

Keljetek fel ártatlanok s Egyiptomba menjetek,
Mert Heródes vad haragja feltámadt ellenetek!
Uj királyt jósoltak neki s ettől remeg rossz szive,
Hogy porba hull koronája s vele királyi széke.

Ártatlan kisdéd szivekből ömlik már a vérpatak,
Heródes vad zsoldosai gyilkolják le azokat!
Minden gyermek, ki még három évét be nem töltötte,
Az a parancs: hogy azoknak elvételessék élete!

Ha mind meghalt, Heródesnek hátké akkor nyugodt lesz,
Mert sz hiszi, hogy a jósolt uj király is köztük lesz.
Tehát siess, ne késlekedj és mentsd meg a gyermeket,
És a gyermeknek szent anyját, tiszta szüz jegyesedet.

Az anyyál sietve elszállt, József költi jegyesét,
Bus szívvél mondá el neki az anyyál üzenetét.
Mária bánatosan néz szendergő gyermekére,
Két szemének kék egéből hull a fájdalom gyöngye.

Kelj, fel, kelj fel rózsabimbóm, ébredj édes álmodból,
El kell menni el kell válni csendes kis hajlékunktól!
Bár zug a szél, hull a zápor, zivataros az éjjel,
De üldözik az ártatlant s nekünk menekülni kell.

És a szent gyermek felnyitá szemének csillagát,
Szende mosolylyal üdvözli a szerető bus anyát,
Ki az ártatlan kisdédet karjaira emelé,
S könnyes szemmel, szent csókok közt kebelére ölelé.

Sötét, zivataros éjben a szent család megindul,
A szülőknek a szívében a fájdalom érzete gúdul,
A szüz anya ruhájával fedí be a gyermeket,
Melynek gyenge testecskeje csak ugy fázik és remeg.

A felhő sötét fátyola felszakadt már az égen,
 És a kelő napsugára ragyog a hajnalfényben,
 Kincsét féltve, még mindig fut a remegő szent család,
 Futva siet, míg elhagyja a veszélyek bus honát.

Fájdalmas volt ez utazás, de csodákkal volt tele,
 Mert a szent család nyomától volt az ut megszentelve,
 A mit a jámbor hagyomány e csodákról feljegyzett,
 Érdemes elmondani a nevezetesebbeket.

A záporral együtt omlott Máriának bus könye,
 A záporra hullott könye a hideg köves földre,
 A lehulló záporból lett romboló vizáradat,
 Mely az üldöző had előtt elborította az utat.

De Máriának könyeit nem hordá el a vizár,
 Annak helyét, hova hullott, meglátja ki arra jár.
 Mert e helyen, hol e drága angyali köny lepergett,
 Egy kis fehér ismeretlen, illatos virág termett.

Fényes zöld lombokkal fedve van ott minden földgöngy,
 Virágainak alakja olyan mint az igaz gyöngy.
 Minden tavasszal kivirul, ismeri egész világ:
 Mert e könyecseppekből termett a legelső gyöngyvirág.

Egy vad fenyér az utfélen tövisekkel volt rakva,
 Nem vala az jó semmire, madár sem fészkel rajta.
 E fának tüskés ágai a szüz hófehér kezét,
 Melylyel fiát ápolgatá, fájdalmasan megsebzék.

Piros vércseppek hullottak a vad bokor tövére,
 S annak lombtalan ágait hajnalszinre festette.

Oly mély bánattal néz a szüz a kegyetlen nagy fára,
 Hogy e nézéstől megrendül annak mindenik ága.

És a piros vérharmattól lehulltak tövisei,
 S kopár ágai illatos lombot kezdtek hajtani.
 Haloványkék virágának arany színű kelyhéből,
 Eredetét vette a szent kézből kicsordult vértől.

Ezen tulajdonság miatt sirófa lett a neve,
 Orvosául használja azt Kelet minden nemzete.
 Mert a balzsam, mely gyógyító s hull a virág kelyhéből,
 Eredetét vette a szent kézből kicsordult vértől.

Oh álljunk meg, szólt Mária, bár messze még a határ,
 Pihenjünk meg, nézd jegyesem, ide süt a napsugár,
 A hosszú ut fáradalma egészen kimerítetted,
 Háknéhány perczig hajtom le nyugalmamra fejedet.

Megállt a két szent vándor, hogy magukat kipihenjék,
 S egy ködarabra hajtá le szüz Mária szent fejét.
 Hajának arany fürtei elboríták a követ.

X.
"elyből néhány szál ott maradt, midőn a szüz felébredt.

Égi harmat hullott rája -a melyből életet nyert,
S a kődarab árnyékában a hajszál gyökeret vert.
Nem önté el vizáradat-s nem hordta el a vihar,
Innen vette eredetét az első "árvalányhaj".

Rövigke nyugalom után ismét utra kelének,
Midőn kicsiny korsójukba vizet meritenének,
Terhes az ut gyenge vagyok, szólt busan a szüz anya,
Érzem, hogy kezd fogyatkozni emlőmnek fejharmata.

Ennél a kis korsó viznél nincs egyéb táplálékunk,
Ha az Isten nem könyörül, tán éhen is meghalunk.
Ezen ártatlan kisedé is, mint a virág ugy hervad,
Ugy érzem, hogy fájdalmában szívem érte meghasad.

Ne buslakodj, szólt szent József, nézz amott a távolba,
Izletes gyümölcsessel telve magaslik egy pálmafa,
Vizünk még van s alkonyatra könnyen odaérhetünk,
És az izletes gyümölcstől új erőt merithetünk.

A mit oly epedve vártak, végre bekövetkezett,
A szent család fáradtan a pálmafához érkezett,
Hajh, de ám a pálmafának oly magas a dereka,
Hogy egész a felhőkig ér a gyümölcsös korona.

Aggodalmas mély sóhaj kél a szüz anya szívéből,
Nem szedhetnek a magasra nőtt fának gyümölcséből.
De hatalmas pálmafa, mintha csak tudta volna,
Hogy ki akar és ki óhajt gyümölcsöt szedni róla,

Szivárvány alakban hajlik büszke, karcsu dereka,
S a szent család elé borul az illatos korona.

Mintha mondani akatná: "Oh én Teremtő Uram,
Végzetetlen boldog vagyok, mert tenéked szolgáltam "

Könyes szemekkel tekintett ég felé a szent család
És megcsókolá szent József Mária bus homlokát,
S ekkép szólván: "Nagy az Isten, adjunk hálát ne vének,
A ki a szegény előtt bő tárházát nyitja meg".

Szólt Mária: "Itt e helyen egy kis pihenőt tartunk,
Add ide a vizes korsót, hogy először megmosdjunk".

Üdítő friss víz csordula arczára a kisednek,-
A szülők a terhes gondtól mintha könnyebbülénének.

A hova a víz kiömlött, melyben Mária mosdott,
Homokköves kopár hely az, mégis forrás fakadt ott.
Erejében csodálatos gyógyító erő rejlik,
Most is megvan és Mária Kutjának neveztetik.

A szent család több ideig akart itt megpihenni,
 Ámde az üldözőket a balsors erre vezeti,
 Mint a felriasztott gerle, utra kelnek hirtelen,
 Sietve haladnak át a pusztán szántóföldeken.

Másodszor érkezett már el a vetésnek ideje,
 Mert tudni kell, hogy ott kétszer vetnek egy esztendőbe.
 Nem messze egy szegény ember most veté el buzáját,
 Épen hazafelé kezdé irányozni az utját.

Megszólítá őt Mária: "Oh kérlek rejts el minket,
 Vagy legalább rejtsd el hát ez ártatlan kis gyermeket.
 Ott látszik már a porfelleget, ott jönek az üldözők,
 Ha fellek a gyermeket, halálra hurczolják őt.

Bánatos szivű szép anya, Mondd hová rejtsenek el,
 Gyermekedet eltakarom szegényes köntösömmel-
 Így szólott a szántó-vető -de nézd e pusztasíkot,
 Nektek ezen pusztaságon menhelyet nem adhatok."

Nézd vetésed hullámaid ,szólt szorongva Mária,
 Mi majd menhelyet találunk annak hűs árnyékában
 Szép kalászokkal megrakott sűrű buzavetésed,
 Vad ellenségeinkmelől elrejtenek bennünket."

Álmélkodva tekint hátra a szántóvető ember,
 Mély csodálatra méltó az, a mit lát szemeivel:
 Sovány földjén, hova csak még most veté el buzáját,
 Aranykalásszal megrakott, érni kezdő buzát lát.

"Óh menjetek szólt örömmel, menjetek a vetébe,
 Ott biztos menedékhely vár a kalászok ölébe"
 Ringó kalász összehajlik, a melynek sűrűjében,
 Legott az üldözött család menhelyet lel s megpihen.

Heródesnek zsoldosai ekkorra megérkeztek,
 S a szántó-vető emberhez vad szitkok közt beszéltek
 "Nem láttál erre jönni egy ember felsségével?
 Előlünk bujdosnak azok egy csecsemő-gyermekkel.

Igazat mondj szólt a zsoldos, hogy ha kedves életed,
 Mert bizonynyal erre jöttek, kit Heródes kerestet.
 Ha elmondod, merre láttad, jutalom fog rád várni,
 De ha nem mondasz igazat, élteddel fogsz lakolni."

"Él az UR-szólt a földmives-hogy igazat beszélek,
 Mert én szemeimmel láttam, a kiket ti kerestetek,
 Bizonyságom a Jehova, hogy velök itt beszéltem,
 Mert itt voltak, mikor ezt a tábla buzát vetettem".

Bolond ember ez-szólának bosszusan a katonák-
 Más ember már be is hordta régesrég a buzáját,

Ez meg még le sem aratott, lehet már egy fél éve
Annak, hogy a földjén levő buzáját elvetette.

Esküdjük az ostoba, hogy akkor látta őket,
Fél év múltán hol keressük, ki tudja már hol mennek!
Te meg ne légy ily együgyű, mondák a földművesnek,
Máskor bölcsbben felelj a király embereinek.

Zordon arczczal visszatértek a kegyetlen királyhoz,
Meg sem gondolván mily közel voltak a szent családhoz.
Ki most már meg vala mentve Heródesnek dühétől,
Bátorsággal kijöhettek rejteköknek helyéről.

"Megmentőnk szólott Mária, buzád immár megérett,
Ajó Isten nevében az aratást megkezdheted;
És ha megengeded nekünk, néhány nap itt maradunk,
"ipihenjük magunkat, mert nagyon fáradtak vagyunk.

"Kis hajlékomnak ajtaja nyitva áll előttetek,
Azt, a mim van, kész örömmel megosztandom veletek".
Igy szólott a szántó-vető, a kinek ajánlatát,
Szent József és Szűz Mária szívesen elfogadták.

Az aratás is kezdődik, a fényes sarló csendül,
A rózsaszín szemmel terhelt aranykalász rendre dül.
Mindenki csodálja ezt a rendkívüli aratást,
Még ember soha nem látott ily nagy isteni áldást.

Napok jönnek, napok mulnak, több százezernyi kéve,
De agazdag aratásnak még is soká lesz vége,
Mikor pedig idő múlva be lett az már végezve,
Annyi lett azkx érett buza, hogy alig volt már helye.

"a meghajlott aranykalász, olyan bőven fizetett,
Hogy a szegény szántó-vető egyszerre gazdaggá lett.
S azon föld, a hol ez történt meg, maig is létezik,
Azóta "Isteni áldás földjének" neveztetik.

A szent család is kezdi már bánatos végbucsuját,
Hogy minál előbb elérje Egiptomnak határát.
József egy ébenfa ágóból vándorbotot faragott,
Mária meg egy csomóba ruhákat rakosgatott.

A kisded Jézus pediga cziprusfának eryhében,
Egy kis kék szalagra kötött gyűrűvel játszott éppen.
Drága kincs volt ez az gyűrű, nagybecsű szent ereklye,
Ez volt az, melylyel őt egykor Szent József eljegyezte.

Mindenki el volt foglalva, senki sem vette észre,
Hogy egy madár a magasból ereszkedik ~~in~~ a földre.
A kisded mellé szállott le, ki éppen elszenderült,
A gyűrűt csőbébe fogva, azzal messze elrepült.

Csak azt látta már szent József, hogy a madár felszállott,

A csőrében kék szalagot, azon egy gyűrűt látott.
 De már hasztalan volt mindaz, hogy a gyűrűt megmentse,
 mert a madár azzal együtt elszállt magasra, messze.
 Máriának két ragyogó könny hullott ki szeméből,
 Hogy ily módon fosztatott meg a drága kis emléktől,
 De szívének mély bánatát iparkodott legyőzni,
 Elbucsuztak, mert még messze van, ahová kell menni.

Oh menjetek értatlanok, angyalok vezessenek,
 Utatokon nem a rózsák, de tövisek teremnek.
 Jön még idő, a mikor a fájdalom tövisei
 Örömrózsákat is fognak leketekre hinteni.

/ezt követi a könyvben a Gyűrű csodálatos megtalálása c vers/
 /Az oltárszentségtelenítő királyné büntetése c.vers/
 A dicsőséges jhalál ,v.szűzMária elalvása és felébredése/
 /A czédrusfa ere et vagy hol termett azon fa,melyből Jézus kereszt-
 je készült//Ahasvérus v.Jézus által megátkozott örökké élő zsidó/
 /Pilátus halála/ Utószó/

Ahasvér ~~témájának~~ össze vetése Borbály Teréz történetével és ének-
 töredékével.

④

Szent énekek.

Szüz Mária egyiptomi futásáról
és Pádúai szent Antalról.

Dani Julia turi lakos.
Egyházmegyei jóváhagyással.

- -

Szüz Mária a szent fiát ölében tartja,
Kéri tőle a szent József, de ő nem adja,
Add ide hát kegyes anya, szép szüz Mária,
Hadd vegyem a karjaimba drága szüz anya.

Egyiptom földére kell menni,
Jaj, mert Heródes meg akarja ölni az én szép szerelmemet;
A szent család utra indul a nagy éjszakán,
A mennyei szent angyalok őt vigasztalván.

Szüz Mária a szent fiát tevé pólyába,
A szent József mellette áll nagy szomorkodva,
Mert az angyal jelentette: Fuss Egyiptomba,
Mert Heródes keresteti a katonákkal.

Elindultak mind a hárman a nagy éjszakán,
Rajta is volt mindenféle a szamár hátán,
De nem tudták merre mennek a nagy éjszakán,
De az angyal elvezette egész Golgothán.

Elütötte tizenkettőt a nagy éjszaka,
Szüz Mária nagy zokogva a holmit pakolja,
Szent József meg a szamarát csak oda vonja,
Ülj föl drága szép szüz anya szamár hátára.

Ne keseregj szüz Mária a kis Jézussal,
Mert szent József rendeltetett pártfogásodra,
Az éjszakán siessetek a kis Jézussal,
Hogy beérkezhessetek ti majd Egyiptomba.

Angyal vagyok, jót hirdetek, ne is féljetek,
Ti szent család, kis Jézuskám, Isten veletek,
Heródes tartományiban a kisdedeket
Kardra öli a Jézusért ő mindezeket.

Ha kis Jézus köztük volna, ő is meghalna,
De az Isten nem engedte, angyal mondotta,
Szentséges szép szüz Mária, fuss Egyiptomba,
Meg ne öljék a kis Jézust a nagy éjszaka.

A mint mentek, nagyon féltek a nagy pusztában,
Mig csak be nem érkezhettek Galileába,
A drága szüz vigasztalta a szent Józsefet,
Ne félj kedves szent Józsefem, itt az Istened.

Elhagyták a hazájukat, rokonaikat,
De a szent szüz siratgatta mindig azokat,
De még jobban siratgatta a kis Jézuskát,
Mert a nagy hideg miatt védte szent fiát.

Ne siránkozz, ne szomorkodj, szép szüz Mária,
Mert az Isten nem hagy minket nagy utunkba,
Mert velünk az Isten fia, édes Jézuska,
Aki segít és oltalmaz a nagy utunkban.

Gyerünk, gyerünk, mégis menjünk, óh szent Józsefem,
Mert a szent magzat sirdogál a kebelelem,
Ne sirj, ne sirj, szent magzatom, édes Jézuskám,
Már beértünk Egyiptomba, csak te aludjál. Amen.

Amilyen az erkölcs, olyan az áldás.

Dallam: Szent Anna, szent Anna..

A milyen az erkölcs, a hit és a vallás,
Épen olyan rajtunk az isteni áldás,
A bűnök pohara csordultig van telve,
Azért nehezül ránk a jó Isten keze.

Rossz időket élünk, rossz esztendők járnak,
Vége hossza nincsen a sok csapásoknak,
Hogyha bűnbánatot tartva meg nem térünk,
Rettentő idő lesz, mit ezután érünk.

Oh hatalmas Isten, hogy imádjam neved,
A földre borulva hajlok meg előtted,
Jobb kezedbe áldás, a melylyel megáldasz,
Bal kezedbe ostor, a melylyel bünt sújtasz.

Eltűntek a régi hit és jó erkölcsök,
Azokkal eltűntek az áldásos idők,
Most istenkáromlás zárja be az eget,
Amely megöli a szívet és a lelket.

Nincs ünnepszentelés, nincs Istenimádás,
Fut, fárad az ember, de nincs rajta áldás,
mert a ki egyedül áldást tudna adni,
Káromlással annak a nevét illeti.

Hazúnknak határin, ha végig tekintünk,
Fájdalmas érzettől eltelve könnyezünk,
Az enyészet ütött mindenfelé tanyát,
Mindenütt lengeti szomorú zászlaját.

Szüz Mári kertje, szent Isteván országa,
Mi lesz te beőled, magyrok hazája.
Olyan vagy már mint egy szegény árva gyermek,
Mindenfelől csak vész s pusztulás fenyeget.

De legfőbb okai annak magunk vagyunk,
 Hogy ily árvák lettünk, ily árván maradtunk,
 Mi hagytuk el azt a mennyei jó atyát,
 Megvetettük az ő szerető irgaémát.

„Jaj de érezzük is ezt az árvaságot,
 Szívünkbe hordozzuk a gyászt és bánatot,
 Midőn munkánkat nem ^{Isteni} ~~Isteni~~ áldás
 Koronázza, hanem lecsujtja a csapás.

A mit az árviz és jégvihar meghagyott,
 Ott az emberi kéz most csak gazt aratott,
 Az aranyos kalász rózsaszín buzája,
 Hőségtől hervadtan borult a tarlóra.

A jószág-veszélynek soha nincs szünete,
 Így semmisül meg a szegény nép reménye,
 A sok csapás alatt majd földre roskadunk,
 De hogy ez miért van, arra nem gondolunk.

Ha egy kicsit többet gondolnánk Istenre,
 És figyelmeznénk az őszent igéjére,
 Ha káromkodás helyett imádkozni tudnánk,
 Az Isten szent keze nem nehezedne ránk.

Ha az ünnepnapot jobban megszentelnénk,
 Az Isten házába gyakrabban elmennénk,
 Ha szívünkben a hit jobban virágozna,
 A kicsinyen is nagy istenáldás volna.

De ha így haladunk s így megyünk előre,
 Készakarva megyünk a veszedelembe.
 Ha kihál belőlünk a hit és a vallás,
 Feltámad ellenünk a nagy világcsapás.

„Mert csak két dolog van-s e közt választhatunk,
 Vagy szentnek kell lennünk vagy el kell kárhoznunk.
 Egykor angyallá vagy ördöggé kell lenni,
 Csak e kettő között lehet választani.

Ezt a szentírásban Isten mondja neked,
 Pedig a jó Isten nem csal meg tégedet.
 Atyai jósággal nekünk azt is mondja,
 Megtérő bűnösnek nincs pokolra utja.

„Édes keresztények iparkodjunk azon,
 Hogy Mária kertje újra virágozzon,
 Hogy ne pusztujon el szent István országa,
 Gyuladjon fel bennünk a hitnek szent lángja.

Ne tiporjuk lábbal őseink szent hitét,
 Haljon ki közülünk a vak hitetlenség,
 Térjünk vissza újra Isten kegyelmébe,
 Így lesz rajtunk áldás, köztünk égi béke.

Isten sujtó keze le fog csendesedni,
 S a megtérő bűnöst magához öleli,
 A szigorú bíró jó atyánkká válik,
 Végtelen kegyelme reánk harmatozik.

-

Páduai szent Antalhoz.

Oh Páduai szent Antal, hozzád fordulunk,
 Mostani szükségünkben könyörülj rajtunk,
 Te, ki már annyi szegényt megsegítettél,
 Elveszett jószágokat megtérítettél.

Rólunk se feledkezzél, mert bánatunk nagy,
 Tudjuk, hogy Jézus előtt igen kegyes vagy.
 Elveszett jószágunkért téged kérünk,
 Szent könyörgésed által segítsd meg nekünk.

Oh szent Antal, árvák és özvegyek atyja,
 Az Ur Jézus Krisztusnak kedves barátja,
 Nagy szegénységben élünk, nincs kenyerünk,
 Összetett kézzel kérünk, szerezd meg nekünk.

Segíts rajtunk szent Antal, kedves gyámolónk,
 Látod, hogy milyen nagy szegénységben vagyunk,
 Kérésedet ur Isten meghallgatja,
 A szegény éhezőket megvigasztalja.

Zokognak, siránkoznak a nyomorultak,
 Páduai szent Antal, hozzád folyamodnak,
 Gyógyulásért esengnek, segítsd meg őket,
 Hogy dicsérjék és áldják drága nevedet.

Istennek szent nevére téged kérnek,
 Szegény világtalanok így esedeznek:
 Oh Páduai szent Antal segíts mi rajtunk,
 Hogy a sötét vakságtól megszabaduljunk.

Szegény némák sohaja feléd szállnak,
 Le van zárva nyelvük, ők nem szólhatnak,
 Oh Páduai szent Antal, te szánd meg őket,
 Kérjed Jézust, oldja fel az ő nyelvüket.

Te míg a földön jártál, sok csudát tettél,
 A szükségben lévőkön sok csudát tettél,
 Segíts most is szent Antal, téged kérünk,
 Legyen kedves előtted mi könyörgésünk.

Vigasztald meg szent Antal a mi szívünket,
 Hozd öröme bánatos bus ügyünket,
 Tekints reánk mennyekből tisztelőidre,
 Akik csak gyönyörködünk te szent nevedben.

Áldásodat add reánk édes jó atyánk,
Oh Pádúai szent Antal, kegyes jó pátronánk,
Engedd, hogy majd mennyekbe hozzád jussunk,
Az ur Jézus jobbára veled állhassunk.

Nagy dicsőség legyen az Atya, Fiunak,
Szentlélekkel örökké Szenthátomságnak,
Tisztelet adassék a szüz Máriának,
És dicséret a Pádúai szent Antalnak. Amen.

31615 Pécsi Irodalmi és Könyvnyomdai Részvénytársaság.

- -

Hozza a (Züllés) egypton-i futásról.

Szent énekek.

/Mária-gyüdi táj fölött angyalok tartják a Szüzanyát Jézuskával/
Szüz Mária egyiptomi futásáról, és Pádusi szent Antalról.

DANI JULIA, turi lakos.

Egyházmegyei jóváhagyással.

- -

Szüz Mária egyiptomi futásáról.

Dallama: Oh tárulj ki, menyországnak drága kapuja.

Szüz Mária a szent fiát ölébe tartja,
Kéri tőle a szent József, de ő nem adja.
Add ide hát kegyes anya, szép szüz Mária.
Hadd vegyem a karjaimba drága szüz anya.

Egyiptom földére kell menni

Jaj, mert Heródes megakarja ölni az én szép szerelmemet,
A szent család útra indul a nagy éjszakán,
A mennyei szent angyalok őt vigasztalván.

Szüz Mária a szent fiát tevé pólyába,
A szent József mellette áll nagy szomorkodva,
Mert az angyal jelentette: fuss Egyiptomba,
Mert Heródes keresteti a katonákkal.

Elindultak mind a hárman a nagy éjszakán,
Rajta is volt mindenféle a szemár hátán.
De nem tudták merre mennek a nagy éjszakán,
De az angyal elvezette egész Golgothán.

Elűtötte 12-öt a nagy éjszaka,

Szüz Mária nagy zokogva a holmit pakolja.
Szent József meg a szamarát csak oda vonja,
Úlj föl drága szép szüz anya szamar hátára.

Ne keseregj szüz Mária a kis Jézussal,
Mert szent József rendeltetett pártfogásodra,
Az éjszakán siessetek a kis Jézussal,
Hogy beérkezhessetek ti majd Egyiptomba.

Angyal vagyok, jót hirdetek, ne is féljetek,
Ti szent család, kis Jézuskám, Isten veletek.
Heródes tartományiban a kisdédeket
Kardra öli a Jézusért ő mindezeket.

Ha kis Jézus köztük volna, ő is meghalna,
De az Isten nem engedte, angyal mondta,
Szentséges szép szüz Mária, fuss Egyiptomba,
Meg ne öljék akis Jézust a nagy éjszaka.

A mint mentek, nagyon féltek a nagy pusztában,
Míg csak be nem érkezhettek Galileába,
A daga szűz vigasztalja a szent Józsefet,
Ne félj kedves Szent Józsefem, itt az Istened.

Elhagyták a hazájukat, rokonaikat,
De a szent szűz siratgatta mindig azokat,
De még jobban siratgatta édes Jézuskát,
Mert a nagy hideg miatt védte szent fiát.

Ne siránkozz, ne szomorkodj szép szűz Mária,
Mert az Isten nem hagy minket nagy utunkba.
Mert velünk az Isten fia, édes Jézuska,
Aki segít és oltalmaz a nagy utunkban.

Gyerünk, gyerünk, mégis menjünk, óh szent Józsefem,
Mert a szent magzat sirdogál a kebelemen,
Ne sirj, ne sirj szent magzatom, édes Jézuskám,
Már beértünk Egyiptomba, csak te aludjál.

Amen.

④

Szent énekek.

/Mária-gyüdi táj fölött angyalok tartják a Szüzanyát Jézuskával/

Szüz Mária egyiptomi futásáról, és Pádúai szent Antalról.

DANI JULIA, turi lakos.

Egyházmegyei jóváhagyással.

- -

Szüz Mária egyiptomi futásáról.

Dallama: Oh tárulj ki, menyországnak drága kapuja.

Szüz Mária a szent fiát ölébe tartja,
Kéri tőle a szent József, de ő nem adja.
Add ide hát kegyes anya, szép szüz Mária.
Hadd vegyem a karjaimba drága szüz anya.

Egyiptom földére kell menni

Jaj, mert Heródes megakarja ölni az én szép szerelmemet,
A szent család útra indul a nagy éjszakán,
A mennyei szent angyalok őt vigasztalván.

Szüz Mária a szent fiát tevé pólyába,
A szent József mellette áll nagy szomorkodva,
Mert az angyal jelentette: fuss Egyiptomba,
Mert Heródes keresteti a katonákkal.

Elindultak mind a hárman a nagy éjszakán,
Rajta is volt mindenféle a szamár hátán.
De nem tudták merre mennek a nagy éjszakán,
De az angyal elvezette egész Golgothán.

Elűtötte 12-őt a nagy éjszaka,
Szüz Mária nagy zokogva a holmit pakolja.
Szent József meg a szamarát csak oda vonja,
Úlj föl drága szép szüz anya szamár hátára.

Ne keseregj szüz Mária a kis Jézussal,
Mert szent József rendeltetett pártfogásodra,
Az éjszakán siessetek a kis Jézussal,
Hogy beérkezhesetek ti majd Egyiptomba.

Angyal vagyok, jót hirdetek, ne is féljetek,
Ti szent család, kis Jézuskám, Isten veletek.
Heródes tartományiban a kisdédet
Kardra öli a Jézusért ő mindezeket.

Ha kis Jézus köztük volna, ő is meghalna,
De az Isten nem engedte, angyal mondta,
Szentséges szép szüz Mária, fuss Egyiptomba,
Meg ne ölják a kis Jézust a nagy éjszaka.

A mint mentek, nagyon féltek a nagy pusztában,
Mig csak be nem érkezhettek Galileába,

A dögága szüz vigasztalja a szent Józseföt,
Ne félj kedves Szent Józsefem, itt az Istened.

Elhagyták a hazájukat, rokonaikat,
De a szent szüz siratgatta mindig azokat,
De még jobban siratgatta édes Jézuskát,
Mert a nagy hideg miatt védte szent fiát.

Ne sirámkozz, ne szomorkodj szép szüz Mária,
Mert az Isten nem hagy minket nagy utunkba.
Mert velünk az Isten fia, édes Jézuska,
Aki segít és oltalmaz a nagy utunkban.

Gyerünk, gyerünk, mégis menjünk, óh szent Józsefem,
Mert a szent magzat sirdogál a kebelelemen,
Ne sirj, ne sirj szent magzatom, édes Jézuskám,
Már beértünk Egyiptomba, csak te aludjál.

Szűz Máriának Egyiptomba való futása

1.

Szűz Mária a szent fiát ölében tartja,
A Szent József kéri tőle, de ő nem adja,
Add ide hát kegyes anya, szép Szűz Mária,
Nad vegyem a karjaimra drága szüzanya.

2.

Szűz Mária a szent fiát tévén pólyába,
A Szent József mellette áll nagy szomorkodva,
Mert az angyal jelentette, fuss Egyiptomba,
Mert Heródes kerestetű a katonákkal.

3.

Egyiptom földjére kell menni, jaj mer Heródes,
Meg akarja ölni az én szép szerelmemet.
A szent család útra indul a nagy éjszaka,
A mennyei szent angyalok így vigasztalták.

4.

Ne keseregj Szűz Mária a kis Jézussal,
Mert Szent József rendeltetett pártfogásodra,
Ez éjszaka siessetek a kis Jézussal,
Hogy beérkezhessetek majd Egyiptomba.

5.

Angyal vagyok jót hirdetek ne is féljetek,
Ti szent család kis Jézuskám Isten veletek,
Heródes tartományába a kisdedekeket,
Nadra öli a Jézusért ő mindezeket.

6.

Hogy kis Jézus köztük volna ő is meghalna,
Ez az Isten nem engedi angyal mondotta,
Szentséges szép Szűz Mária fuss Egyiptomba,
Meg ne öljék a kis Jézust e nagy éjszaka.

7.

Elűtötte tizenkettőt a nagy éjszaka,
Szűz Mária nagy zokogva holmit pakolja,
Szent József meg szamarát csak odavonja,
Új fül drága szüzanya a szamar hátára.

8.

Elindultak mind a hárman a nagy éjszaka,
Rájta is volt mindenféle a szamar hátán,
De nem tudják merre mennek a nagy éjszakán,
De az angyal elvezette egész golgotán.

9.

Amind mentek nagyon féltek a nagy pusztában,
Még csak be nem érkezhettek Galileába,
A drága szűz vigasztalta Szent Józsefet,
Ne félj kedves Szent Józsefem itt az Istened.

10.

Elhagyták a hazájukat, rokonaikat,
De a szent Szűz siratgatta mindig azokat,
De még jobban siratgatta a kis Jézuskát,
A nagy hidegség miatt védte szent fiát.

11.

Ne siránkozz, ne szomorkodj szép Szűz Mária,
Mert az Isten nem hagy minket e nagy éjszaka,
Mert velünk az Isten fia a kis Jézuska,
Aki segít és oltalmaz e nagy munkában.

12.

Gyerünk, gyerünk és siessünk Szent Józsefem,
Mert a szent magzatod sirdogál az én keblemen,
Ne sirj, ne sirj szent magzatod kisded Jézuskám,
Már beértünk Egyiptomba csak te nyugodjál. Amen.

Halláskérés

Buzgó keresztények jól meghallgassátok,
Amit énekelek, azt még is tartsátok,
Véssétek be méjen nemes szívetekbe,
Írjátok föl azt az emlékezetekbe.

Isteni dolgokról akarok szólni,
Jézus születésén egy csodát mondani,
Hallagassa még minden jószívű keresztény,
Amit énekelek, világos mind napfény.

Agusztus római császár idejében
Népösszeírás volt Jüda Bétlehemben.
Egész Izráelben, annak határában
Jüda Bétlehemben, Dávid várossában.

Szüz Mária elmént kedves jegyesével,
Isteni magzatját hordozta méhében,
A jámbor hagyomány mind ezt följegyezte,
Anyaszentegyház ezt még is szenteltette.

Bétlehem városba midőn elérkeztek,
Szent József szállást kért a nehézkes Szüznek,
Szamarát egy kapufélfához kötötte,
Majnek a hátarrú Mária^{át} levette.

És leültette a nagy kapu tövébe,
Szeliden vigaszul így szólla nékije,
Addig is míg jövök, pihenjél Mária,
Közel lett az éfél, jön a boldog óra,

Szent József egy gazdag kovács házába tért,
Édes minnyájuznak éjjeli szállást kért,
Szent Józsefnek imigy szólt a gazdag kovács,
Én minden embernek nem adhatok szállást.

Telle van szállóval én minden hajlékom,
Nem adhatok szállást én felebarátom.

Szent József könyörgött, szavát így fejezte,
Van nekia egy nehézkes felesége.

Szent József kérése mind sikertelen volt,
Szent szüzért a szive ó, de nyugtalan volt,
De^a gazdag kovács mindezt nem érezte,
Örömét nagyuras vendégin tetézte.

Ó, de az Ur Isten, mindeneknek Ura,
A szegény nehezült fáradtak nyugalma,
Akinak gondja van ő alkotmányára,
Hogy ne volna gondja egyzülött fijára.

Hogy beteljesedjen a próféták szava,
Istállóban születik világ megváltója,²
Kit a szüz Mária méhébe hordozott,
Ki nekünk életét, örök üdvöt hozott.

A gazdag kovácsnak volt egy vak leánya,
Két kezére béna, a neve Sarolta.
Cellája ablakán ő mind ezt hallotta,
Hogy szólt szent Józsefnek nagyur, édesatyja.

Istenre kérlek én kedves édesatyám,
Szépet, jót álmodtam én a múlt éjszakán.
A mi istállónkba láttam egy szép anyát,
Szüz ölébe tartá szép fényes magzatját.

Neki udvarolnak az égi angyalok,
Borulva imádták a jámbor pásztorok,
Zengták az angyalok, dicsőség Istennek,
Békeség a földön a jó emberéknak.

Énnekem csodássan kinőttek karjaim,
Látásra megnyiltak mind ~~ők~~ két szemem,
Kedves édesatyám, adjál neki szállást,
Hiszen té olvasod gyakran a szentírást.

E szóra a kovács mindjárt magába tért,
Szent József után ment, kit a kapuba ért.

A városon kívül hol telet tanyája,
Kivezett őket a pásztár-tanyára,

Másnap örömébe a kovács így szólla,
Ébredj föl álmodból, leányom Sarolta,
Vezetted ki magad egyik szolgálóval,
Vigyél ajándékot, menj, siess azonnal.
Mert a szép álmaid engem is élesztett,
A mi istállónkban Messiás született.
Kinek szavára ja magas ég megdajol,
Szentséges nevére az ember térdre hull.

Elmenvén Sarolta így szólt Máriának,
Ajándékot hoztam az Isten fiának,
A szép szűz Mária szeliden így szólla,
Jöjj közelebb hozzám, add ide Sarolta.

Világtalan vagyok, nincsenek szemeim,
Csonka-béna vagyok, nincsenek kezeim,
Nem látom merre vagy, csak szép szavad hallom,
Szivemből nyujtanám, ó de nincs két karom,

A szép szűz Mária így szól Saroltának,
Édesanyja vagyok az Isten fiának,
Jöjj és lásd szent fiam, ki neked szemét ad,
Nyujtsd ki karjaidat, nyujtsd az alamizsnát.

E szóra kinyiltak Sarolta szemei,
Kinyujtván két kezét, kinőttek karjai,
Majre leborulván, az ég és föld urát,
Imádta Istenét, világ megváltóját.

Jertek buzgó hivek, menjünk Bétlehembe,
Menjünk Saroltával Ur Jézus ekébe,
Testi, lelki orvos kenyér, hús színében,
Borulva imádjuk oltári szentségben.

Horvátkút, Nemesnénel lévő asszonyok.

A Szentcsalád legendája/menekülés/

A Szentcsalád menekült, de látták, hogy messze nagy porfölgő van. Tudták, hogy az ellenség megy utánuk, a Heródesnek a katonái. A kis Jézust féltették. Egy ember meg ott szántott-vetett, a szekere, kocsija od vót, s akkor gonduták, hogy abba majd elbujnak valahogy. De nem lehetett, mer gyűttek má akkor közel a katonaság. Akkor mondja Mária, jó ember, bujtas el bennünket. S a földnek volt egy kis hajlása, és szongya, hát mennyetek oda be, mer ottan nem látnyi az utru benneteket. Mikor aztán mentek, hát látják, hogy kel a buza, szemlátomás nyő, nyő, csak nyől, hát mikor odaértek a katonák, már ringó érett buza vót. Akkor odaértek a katonák és kérdezik, nem jött ére egy család? Kisgyerekekkel. Aszongya, Bizonyságom a Jehova, velük itt beszéltem, Épp mikor e tábla buzát vetettem. Aszongyák, te hüje, annak már legalább fél éve; nem is mondott többet semmit, És akkor oét maradtaklesegéték a ratnyi abuzát, és tizszer annyi termett, mind máskor. Hát így megáldotta az Isten az ember jóságát. /Osztopán, Perák Jánosné, 1904/

/az előbbi két történetnek van egy még szebb kontaminációs változata, amely a Szentcsalád menekülését, a kegyszobor történetét Andocshoz köti/

Ugy tudjuk, hogy az andocsi képolna Kalocsáról került ide, de a kegyszobra -én még a nagyanyémtól hallottam, ez a szent Józsefnek a kezemunkája volt. Szent József ezt a szobrot akkor faragtavolna, amikor üldözte Heródes a Szentcsaládot, és nagy fahidon egy ösvény mellett kellett nekik keresztülmenni, hogy hát valahogy a zellenség elől el tuggyanak menekülni. Ahugyan átmentek az hidon, a jó Isten hát csodát művelt, hogy a hid amijen átmentek, leszakadt a hid. Így a katonák nem tudtak ojan könnyek keresztü halladni, s közbe szen József, Mária kis Jézussal ahogy menekültek, ott találtak egy szántó-vető embert a mezőbe. Szűz Mária nagy kétségeesésében azt kijátotta annak az embernek, hogy jó ember rejts el minket, Mer üldözik gyermekünket! Ez a szegény ember ijen halászember is volt és akkor vettette el a buzáját s mongya, hogy jó asszony, hogyan rejtsenek el benneteket, hiszen most vetettem el a buzát és a lakásom meg messze van. Hát rejts el bennünket ebbe a nagy buzatáblában. És így hátranéz a halászember, hát egy nagy csoda történt. Amint elvetett buzát, hirtelen megnőtt, gyönyörű nagyra és ojan gazdag volt a biza, hogy meglepődött a zember rajta, és látta, hogy itt isteni csoda van. Akkor mondja Máriaanak, szent Józsefnek, bujjatok gyorsan ebbe a buzába, s közbe amikor azok elbujtak, odaértek a katonák, valhogyan át tudtak menni a zárkon keresztül. Mikor odaérnek, mongyák ahkak a zembernek, hogy nem láttál erre menni számarháton egy párt kisgyermek az asszony karján? Aszongya, de láttam, -mer a zember nem akart hazunnyi-. És mikor látták? Hát, asz mongya, akkor láttam, mikor azt a buzát vetettem. Ó te bolond ember, hisz má aratni lehet ezt a buzát, ha te akkor láttad mikor ezt vetetted, akkor te nem azokat láttad. Akkor erre ők más utat választottak és elmentek. Mikor jó távol elmentek akkor mongya Máriaanak az ember,

hogy jöjjenk ki a buzából, mer a zellenség elment. Annyira elváltak fáradval Szent József és Mária, annyira kimerültek, hogy meghívta őket a zember az új lakására, s mondta neki, hogy nem olyan nagyon messze van itt a fojó mellett, van ő neki egy kis halászkunyhója, od van a kis családja és tölcse nek ott egy kis időt. Ugy izzót, elmentek és ott pihentek. Nagyon jó család volt, megvendégelték őket. És akkor azt mondja a szűz Mária Szent Józsefnek, hogy József hagyjunk kink mi valami meléket ennek a jó családnak. Szent József asz mondja, hogy ő asz gondolta, hogy ő elmegy oda a leszkadt hidhoz és egy ijen nagy hatlmas vastag ébenfa volt -s azt elhozta Szent József, mer ő ijen faragó ácsmester volt; Szűz Máriát leültettegy tuskóra, kis Jézust a karjára fogta, és el-kezdett faragnyi abból az ébenfából, és addog nem is mentek el, mig ez szobor el nem készült. Mikor elkészült, ott hagyták a családná ezt a szobrot. Ez a szentföldön volt, de hogyan kerüt ez Rómába-mer én ugy tudtam, hogy Rómába kerüt-ezt nem tudom, mejik pápa vót abba zidőbe, és hogy az a római pápa ajándékozta volna Kalocsára szobrot, nem tom mejik érseknek. Mikor aztán vót ez a tatárjárás, akkor hogy mentsék a szobrot, az angyalok keze által került ide a szobor, hogy mijen formába aztat má nem tudom. Hát így kerüt ide Kalocsáról ez a szobor.... Most, ebbe a kis könyvbe, amit tanár unne nak odattam, ebbe benn van az, hogy mijen formába kerüt ide az a szobor. Abbá hát másként van... Mer kalocsáról, mikor eltűnt ez a szobor, akkor ott keresték azt a fekete Máriát. Nem tudom, hogy át lett-e fedvel, de most már nem az a szine van neki, mind akkor volt régen volt. En is melékszek rája kislány koromba, hogy tejjes fekete volt és rényes volt az arca neki feket gömbölli arca volt neki. Asz monták régen, hogy még türülni sem kellett neki a zarcát, mer még a porax se lepte be. Az én nagynénám, Rozi néném látta, hogy-mikor szokták öltöztetnyi-üllő hejzetbe volt a Mária és karján volt a kis Jézus.... Az előbbi történetről azt mondják a régiek, hogy a buzának a szemébe benn van most is a kis végás, a buzaszemnek a véginé, od van a Szentcsaládnak a képe, formája alakja, hogy azóttá van ez.

/Andocs, Huzsár Imréné, 1930/

/ennek^a legendának sok változata él még Somogyban, valamint a karácsonyi asztalról is van több elbeszélés, meg a lucázásról és egyéb szokásról. Sok a karácsony körüli regösének és főleg a betlehemező szöveg és ének, amelyeket majd utólag küldöm. Ird meg, hogy még mire lenne szükséged, hiszna legtöbb jékesnaphoz füződően van valami anngam. Küldhetek a Katekizmusi énekből, Kánai menyegzőből szép példányokat, sok bucsus éneket stb. Leveled várva sok szeretettel öllelek:

Sanyi bátyánk most 16-17-én jön előadást tartani hozzánk,

C " A Szentcsalád menekült, és látták, hogy messze nagy porfökhő van. Tudták, hogy az ellenség meggy utánnak; kis Jézust fétették. A Heródes katonái vótak. Egy ember meg ott szántott, vetett; a szekere, kocsija od vót. Gonduták, hogy abba majd űbúnak valahogyan. De nem lehetett, mer gyűttek má közel a katonaság. Akkor mondja/Mária/, jó ember bujtass el bennünket! S a földnek vót egy kis hajlása; aszongya hát, menjetek oda be, ottan majd nem látnyi az utrú benneteket. Hát, mikor aztán menstek, má látták, hogy má kel is a buza, nyő szemlätomást, csak nyöl, nyöl. Hát mikor odaértek a katonák, má ringó éretz buza vót. S akkor osztán az embertü kérdezik, nem látott űre egy családot kisgyerekkel? Aszongya: bizonyságom a Jehova, velük itt beszéltem, Épp mikor e tábla buzát vetettem! Aszongyák, hát te hüje, iszen annak má félëve! Nem mondott tövbet semmit. És akkor: ott maradtak, lesegéték aratni. Tizszer annyi termést adott az a föld, min máskor. Hát, így megáldotta az Isten az ember jóságát."

Osztopán, Perák Jánosné, 1908.

(+) "Az andouzi kápolna, má jól tudjuk többen is, hogy Kalocsáról került ide. De kegyaszobra-én még az én nagyanyámtól hallottam, az a szent Józsefnek a kezemunkája volt. Szent József ezt a szobrot akkor faragta volna, amikor üldözte Heródes a Szentcsaládot; el költt nekik menekülni, és a katonák űket üldözőbe vették, és nagy fahidon, egy űsvény mellett kellett nekik keresztülmenni, hágy hát az ellenség elől el tudjanak menekülni; És ahogy átmentek az űsvényen, a jó Isten egy csodát művelt, hogy az a hid, amijen átmentek, leszakadt a hid; úgy hogy a katonák nem tudtak ojen könnyen átháladni. Közbe szent József, szüz Mária kis Jézussal szemárháton menekültek, ott találtak egy szántó-vető embert a mezőbe. Szüz Mária nagy kétségbesésében azt kiátotta annak az embernek, hogy jó ember, rejts el minket, mer üldözik gyermekünket! Ez a szegény ember egy ijén halász-ember volt, és akkor vetette el a buzáját. S mondja, hogy

jó asszony, hogyan rejtselek el benneteket, hiszen most vetettem el a buzát és a lakáson meg messze van. Azt mondja Mária, rejts el ebbe a nagy buzatáblába! S így háttranzk a halászember, hát egy nagy csoda történt: amit elvetett buzát, hirtelen megnőtt, de gyönyörű nagyra és olyan gazdag volt a buza, hogy hát meglepődött az ember rajta, és hát látta, hogy itt isteni csoda van. Akkor mondja Máriának, szent Józsefnek, bujjatok gyorsan ebbe a buzába. S közbe azok mikor elbujtak, odaértek a katonák, valahogyan át tudtak menni mégis azon a hidon, az árkon keresztül, s mikor odaérnek, mondják annak az embernek, hogy: nem láttá erre egy párt menni számárháton kisgyermek az asszonynak a karján? Asszonyga, de láttam-mer az ember nem akart hazunni-. És asszonyga, mikor láttad? Az ember egy picikét gondolkodott. Hát asszonyga, akkor láttam, mikor ezt a buzát vetettem. Ó, te bolond ember, hiszen ezt má aratni lehet ezt a buzát. Ha te akkor látták, mikor ezt vetetted, akkor te nem azokat láttad. Akkor erre ők más utat választottak, elmentek a katonák. Mikor jó távol elmentek, akkor mondja az ember, hogy jójjenek ki a buzából, mer az ellenség elment. Anyyira meg vót ijedbe szent József, szüz Mária, anyyira kiméűtek a nagy félelemben, hogy látta az ember, hogy nagyon el vannak fáradva, és akkor meghívta őket az ő lakására. Monda nekik, hogy nem olyan nagyon messze van. Itt a fojó mellett van őnéki egy kis halászkunyhója, ott van a kis családja. Meghívja őket, egy kis időt töltsenek ott, és pihenjenek meg ott. No, most ugy is vót. Ott pihentek egy bizonyos ideig; nagyon jó család volt, megvendégték őket, amivel tudták. Azt mondja a szüz Mária szent Józsefnek: Józssé, mivel olyan nagyon jó ez a család, hagyjunk itt mi valami emléket. Szent József azt mondja, hogy ő azt gondolja, hogy- elment oda a nagy hidhoz, ami leszakadt, ahol egy nagy, hatalmas ébenfa volt. Azt elhozta szent József, aki ilyen faragó ácsmester volt; szüz Máriát leültette egy tuskóra, kis Jézust a karjára fogta, és hát elkezdett faragni abból az ébenfából szent József, s addig nem is mentek el, amig ez a szobor el nem készült. Mikor elkészült, ott hagyta

a családná ezt a szobrot. Ez a Szentföldön volt, de hogy aztán ez .
hogyan került el Rómába?—mer így tudtam, hogy Rómába került, de nem
tudom, hogy mejik pápa vót abba a zidőbe, és hogy az a pápa az a-
jándékosta volna el Kalocsára, nem tom mejik kalocsai érseknek.
No, most, mikor vót az a tatárjárás, akkor valamijen formába meg
kell hogy mentésék ezt a szobrot, akkor azt mondták, hogy az angya-
lok keze által került ide, azok hozták el."— A régi legenda így mond-
ja, de most má nem így mondják, mert azt mondják, hogy angyali kezek-
nek vót mondvá azok az emberek, akik idezötték a kis kápálnát a szo-
borral együtt elhozták.—Kalocsáról, mikor eltűnt ez a szobor, ak-
kor ott keresték— hát nem tudom, hogy át lette-e ferdvel, vagy mi-
jen formába, de mos má nem az a színe van neki, mint régen vót. Még
én is emlékszek rája; kisleány koromba tejjes fekete volt és fé-
nyes volt az arca, tejjes fekete gömbölyű arca vót neki. Régen azt
mondták, hogy ez a szobor olyan volt, hogy még tüdőlni se kellett
soha az arcát, mer még a por se lepte be. Az én nagynéné, Rozi né-
nén, ő látta, mikor szokták öltöztetni, és hát mondta, hogy ülő hej-
zetbe vót a Mária, a karján vót a kis Jézus.—a színe már nem az.
Az előbbi történetet én még a nagymamától hallottam, ő meg talán
az ő nagyszüleitől hallotta. Én még nagyon kicsi lán vótam és szí-
vessen hallgattam ijeneiket.—Azt is hallottam, hogy a buzának a sze-
mibebená van most is egy kis vágás, a buzaszem végénél ott van a
Szentcsaládnak a formája, alakja—"

Andocs, Huszár Iaréné, 1930.

"Városokba van a betlehemi jászolná ijen kis kikeltetett buza...
ezt annak az emlékére csinálják, hogy a Szentcsalád emléke ez...
fünn is áll máig is, hogy azon a részen kétszer is aratnak, ahol
ez történt. Egyiptom földje, vagy Názáret? Inkább Egyiptom!...
A karácsonyi asztalra nem szoktunk tennyi, hanem az asztal alá
egy porció kis szénát, egy kis kosárba többféle magot, buzát, kuko-
ricát, árpát, zabot. A szent Józsefnek az emlékére az én édesapám

szokott oda tenni fűrész, fejszét, szekercét, amivel faragni szoktak; aztán meg kantárt, azt meg a szárnak az emlékre, hogy hát avvá vezették....a szenteste nem volt szabad enni zsírossat, húst enni, aszalt szivát, zsirtalan ételt szabad volt enni...a karácsonyi étel már husleves izzót. Hosszútésztát nem tett bele az édesanyám, mert akkor "gyütvényes" lesz a kender//gyütvény=futóka növény, ami a növény szárára rácsavarodik//. A karácsonyi szemetet, morzsát összeszedte édesanyám és aprószentekkor főszórni a gyümölcsfákra, hogy bő termők legyenek.."

Andocs, rózsafülzér tagok.

/szálláskeresés/

Mikor az Ur Jézus
Ezen a földön járt,
Jeruzsálem városban
Szállást ő nem talált.

Bement egy nagy házba,
Vendégfogadóba,

Aggyisten jó estét,
Neked édes uram!

Adnál-e te szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak,
Ő nagy érdemiért?

Nem adhatok szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak
Ő nagy érdemiért.

Mer majd lesznek nekem
Sok gazdag vendégim,
Akik őbelőle nagy
Nagy csúfot üznének.

Menj el Péter, menj el
A város végére,
Ott lakik egy asszony,
Özveggy árva asszony.
Özveggy árva asszony,
Veronika asszony.

Aggyisten jó estét,
Veronika asszony,
Veronika asszony,
Özveggy árva asszony!

Adnál-e te szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak
Ő nagy érdemiért?
Mért ne adnék szállást
A Jézus Krisztusnak,

A Jézus Krisztusnak
Ő nagy érdemiért.
Van énnékem házam,
Három vetett ágyam,
A legszebbikébe
Lefekhetik Jézus.

A fejénél fölkel
A fényes napvilág,
A lábánál fölkel
Ragyogó holdvilág.
Veronika asszony,
Ó, te boldog asszony,
Csak a te példád
Követné minden asszony.
Ne lenne káromló,
Inkább szánakozó,
Özveggyen és árván,
Méltán szomorkodó.

-Andocsi bucsun énekelték; fia szerint:
Mária-pusztán-Hegyesden alul-az erdő közepébe a cseládasszonyok kiültek a Mária-szobor elé, ott énekelték-

Öreglak, Androsics Istvánné, 78 é.

1972-ben

Mikor az Ur Jézus
Ezen a földön járt,
Jeruzsálem vároban
Szállás nem talált.

Bement egy nagy házba,
Vendégfogadóba,
Aggyisten jó estét
Neked édes uram!

Adnál-e te szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak
Ó nagy érdemijért.

Adnál-e te szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak
Ó nagy érdemijért.

Mert ma lesznek nekem
Sok gazdag vendégim,
Akkor szólnak öbelőle
Nagy csufot üznének.

Menj el Péter, menj el,
A város végére,
Ott lakik egy asszony,
Özveggy árva asszony,
Özveggy árva asszony,
Veronika asszony.

Aggyisten jó estét!
Veronika asszony,
Veronika asszony,
Özveggy árva asszony.
Adnál-e te szállást

Adnál-e te szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak,
Ó nagy érdemijér?

Mért ne adnál szállást
A Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak
Ó nagy érdemijért.

Van éneékeim házam,
Három vetett ágyam,
A legszebbikébe,
Lefekhetik Jézus.

A fejénél fűkel
A fényes napvilág,
A lábánál fűkel
Ragyogó holdvilág.

Veronika asszony,
Ó, te boldog asszony,
Csak a te példáted
Követné minden asszony.

Ne lenne káromló,
Inkább szánkodó,
Özveggyen és árván,
Méltán szomorkodó.

-Az andocsi búcsún hallotta énekelni; fia
közbeszólt; Máriapusztán, Hegyesden elul, az
erdő közepibe a cselédasszonyok gyakran ki-
ületk a Mária-szobor elé és ott magán áhi-
tatként énekeltek régebben-

Öreglak, Androsics Istvánné, 1898, és fia

Mikor az Ur Jézus Krisztus a földön járt,
Jeruzsálem városba szállást nem talált.
Elméne egy házhoz vendégfogadóba,
Adj Isten jó estét neked édes uram.

Hogy ha adnál szállást a Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak az ő érdemjér,
Nem adhatok szállást a Jézus Krisztusnak,
Az Ur Jézus Krisztusnak az ő érdemiért,
Mert sok vendégim lesz, nemes, nementelenek.
Nemes nemből valók, nemes nementelenek,
Akik a Jézusból nagy csúfokat űznek,

Menj el Péter, menj el a város végére,
Ott lakik egy asszony, szegény özvegyasszony,
Szegény özvegyasszony, Veronika asszony.

Adj Isten jó estét Veronik asszony!
Hogyha adál szállást a Jézus Krisztusnak,

Mert ne adnék szállást a Jézus Krisztusnak,
A Jézus Krisztusnak az ő érdemiért.

Van nékem is házam, három vetett ágyam,
Amejikkebe tetszik, Jézus abba fekszik,
A fejénél fölket aranyos napsugár,
A lábánál fölket a fényes holdvilág,
Aki úgy tündöklék, meglátja a világát.

Azért apák s anyák jól gondoskodjatok,
Fijatok, lányotok jóra tanítsátok,
Hogy elnyerhessétek mennyben koronátok.

Buzsák, Futurás Balogh Lajosné, 1939

Szentcsalád menekülése/énekekkel/

Midőn a Szentcsalád
Egyiptomba futott,
Sokat ázott-fázott,
Éhezett, szomjazott.
Sötét, zivataros,
Rémes éjszakába
Szent József utazott
Jézus Máriával.

Ide figyeljen hát
Minden bus keresztény,
Amit eléneklek,
Ez mind világos tény.

Hegyeken, völgyeken,
Pusztán, sivatagon
Szárason és vizem,
Fojón és patakon.

.....

Ha kimész erdőben, mezőben,
Mária futása jussanak eszedbe.

"Ez az ének hosszú, 36 vers, de nem jut több eszembe; még az is vót benne, hogy lefeküdt a szűz Mária, és akkor kő vót a feje alatt, s abba ott nyütt az árvalányhaj; meg ojjan picike kis korsót vitt a szűz Mária, a kis Jézus abból itatta....akkor szokták mondanyi, hogy ember házat nádazott, és az mondta neki, hogy Mária, vigyázz, mer most mentek erre az ellenségek, Heródes. Akkor azt mondta keik, hogy meneküjjetek arra-mutatta nekik az ember, hogy merre-, s akkor elmentek másik uton. ...ez az eleje vót, ez az egy pár bers, többet nem tudok..."

Buzsák, Skrinnyár Ignácné, 1904

④

Mikor a szentcsalád Egyiptomba futott,
Sokat ázott-fázott,éhezett,szomjazott,
Sötét,zivataros,rémes éjszakába,
Szent József utazott Jézus,Máriával,
Ide figyeljen hát minden bus keresztény,
Amit eléneklek,ez mind világos tény,
Hegyeken,völgyeken,pusztán,sivatagon,
Szárazon és vizen,folyon és patakon.

.....

Ha kimász erdőbe,mezőbe,
Mária futása jusson az eszedbe.

-Ez az újabb stílusjegyeket mutató "szálláskereső" ének azért érdekes,mert a régi,archaikus énekekre épült.Adatközlőnk már nem emlékezett a kb.30 strófás változatra,csupán a közismert történetet próbálta elmondani elbeszélésszerűen.

Duzsák,Skrinyár Ignácné.1904.

Angyalok hárfája.

Kép: Szent család.

Legszebb új énekhangok, Szűz Mária keserves utazásáról, Jézus szent szívéhez és Pádusi szent Antalhoz.

Bartalits Imre könyvnyomdája, Budapest-Ó Buda. + 13. -----

Szűz Mária keserves utazásáról ének.

Istvn veled anyám, már utra indulunk.

Egek királynéja, mennyország csillaga,
Ő a fényes csillag, a szép szűz Mária,
Utazik Mária sűrű siralomban,
Keresi nyughelyét, keresi fáradtan.

Szent József s Mária nagy utra indulnak,
Jeruzsálemben mert szállást nem találtak,
Látják szűz Máriát, szülő állapotát,
De szívtelenek, nem adtak neki szállást.

Sirt s szűz Mária szíve fájdmában,
Hogy hol lesz szállása a nord éjszakában,
Közel volt az idő, a szülés órája,
Hol fog megszületni világ megváltója?

Bemegy szűz Mária egy kovácslakásba,
Kérve ő ott szállást csak egy éjszakára:
Halled-e te kovács, könyörülj meg rajtam,
Adjál nékem szállást, nagyon elfáradtam.

Nem adhatok szállást, mert sok vendégem van,
Az én szép szobáim mind elfoglalva van,
De a kovácsnak egy vak, kezetlen lánya
Máriának mondja: menj az istállóba.

Nem messze van ide egy rongyos istálló,
Betlehemi uton, ott megis nyughatól,
A kovácsnak lánya rólad gondoskodik,
Jól tudom magamról, ápolás jól esik.

El is ment Mária rongyos istállóba,
Megszülte szent fiát szénán a jászolba,
Barnok lehettek rá hideg éjszakában,
Mária könnyei hulltak Jézuskára.

Oda ment a leány, gazdag kovács lánya,
Rongyos istállóban Máriát találja,
Mondja szűz Mária nyomorék leánynak:
Hajolj le te lányom, vedd fel szent fiamat.

Lehajolnék hozzá, fájdalom, nem látom,
Nincs kezem, szent fiad fölvenni nem tudom,
De lehajolt a lány, kinyitak szemei,
Kinyultak kezei, Jézuskát fölveszi.

Óh csodák csodája, a kovács vak lánya
Kinyujtván két kezét Mária szavára,
Lehajolt Jézusért, lett szeme világa,
Tündöklött kezében világ megváltója.

Haza tért a leány vigan nagy örömmel,
Kis Jézust láthatta, megjött szemefénye,
Igy szólítá atyját és az édes anyját:
Látták szemeim az ártatlan Jézuskát.

Ugyan édes atyám, te nagy gazdag kovács,
A szüz Máriának miért nem adtál szállást?
Jaj ha tudtam volna, a legszebb szobámban
Adtam volna szállást neki a házamban,

Inkább én feküdtem volna istállóba,
Semhogy szüz Mária, s ártatlan Jézuska,
Ott a szüz Mária tett olyan nagy csodát
És meggyógyította a kovácsnak lányát.

Szenháromság Isten adja és engedje,
Áldassék közöttünk a drága szent neve,
Dicsértessék tőlünk az Úr Jézus neve,
Áldás és szent béke szálljon nemzetünkre.

Egek Királyné és Fényes csillaga.
Ő a fényes csillag a szép Szűz Mária,
Bujdosik Mária szűz sírjába,
Keresi nyugalmát seholsen találja.

szól a szűz Mária
Mária

Elmegyen Mária egy kovács lakásba,
Keresvén ő ott szállást csak egy éjszakára,
Halod e te Kovács kinagy gazdag valán,
Adjál nékem szállást csak egy éjszakára

Bizony nem adok én mert sok vendégem van.
Az én szobaim mind elfoglalva van,
De a kovács egy vak kezetlen lánya,
Máriát szolítja istállóba utalja

Amotvan amotvan egy rongyos istállócska.
Meglehet nyugodni meglehet maradni,
Lesz nekem rád gondom ha vak nyomorult is,
Magamról joltudom ápolás jól esik

Elmegyen Mária rongyos istállóban,
Meggzülte szent fiát szénán a jászolba,
Barmok lahaleté melegítte őket.
Simeon az istenfia legotan születet

Odament aleány gazdag kovács lánya.
Rongyos istállóba Mariát tallálta.
Mondja Szűz Mária a nyomorult lánynak
Hajolj le te leány vedd föl szent fiamat

Lehajolnék de oh fájdalom nemlátok,
Kezem nincs szent fiad felvenni sem tudom.
Majd lesz néked kezéd majd lesz néked szemed
Majd ad az Isten kezét majd ad az isten szemét

Lehajolt s kinyultak két keze
látásra meg nyíltak szemei,
Hazatér aleány vígan és örömel,
Adj Isten jonapot kedves szülődjékám,
Adott Isten kezét szemét szűz Marám

Ugy van édes atyám te nagy gazdak kovács
E szűz Máriának mért nem adtál szállást.
Jaj ha tudtam volna hogy Isten anja volt,
Attam volna szállást ezüstből aranyból

Én feküdtem volna üres palástomra.
A szép szűz Máriát úgy tiszteltem volna.
Mert a szentháromság adja és engedje,
Áldása közöttünk az ő dicső neve
Mert a nemzet megváltója aki született.
Isten fia kit szűz Mária nemzett.
Legyen áldott a te méhednek gyümölcse,
Áldás béke szálljon az igaz hűvekre.

Eddig csak szűz Mária

(X)

Egek királynéja és fényes csillaga,
Ő a fényes csillag a szép Szűz Mária.
Bújosik Mária sűrű siralmában,
Keresi nyughelyét, sehol nem találja,
Elmegyen Mária egy kovács lakába,
Kérvén ott szállást csak egy éjszakára.
Bizony nem adok én, mer sok vendégünk van,
Az én szép szobáim mind elfoglalta van,
De a kovácsnak egy vak, kezetlen lánya,
Máriát szállítja, istállóba utalja.
Elmegyen Mária rongyos istállóba,
M^eg szülte szent fiát szénán a jászójba.

Barmok lehellete melegítte őket,
 Im az isten fia legottan született.
 Odament a leány, gazdag kovács lánya,
 Rongyos istállóban Máriát találja.

Mondja Szűz Mária a nyomorult lánynak,
 Hajolj le te leány, vedd fel szent fiamat.
 Lehajolnék, de ó fájdalom nem látok,
 Kezem nincs, szent fiad felvenni nem tudom,
 Maj lesz neked kezed, maj lesz neked szemed,
 Majd ad isten kezet, majd ad isten szemét.
 Lehajol, kinyúlván ké^zke^z, lát szeme,
 Hazatér a leány vígan és örömmel.

Agyisten jó napot kedves szülő dajkám!
 A Szűz Máriának mér nem adtál szállást?
 Jaj ha tudtam volna, hogy isten anyja volt,
 Adtam volna szállást ezüstből, aranyból.

Én feküdtem volna üres pallásomra,
 A szép Szűz Máriát úgy tiszteltem volna.
 Mert a S^zentháromság adja és engedje,

Áldassék közöttünk az ő dicső neve!

Tapany, Nagy Ferenc, Bogor Agnes, 1911
 241.

Elidult Mária hosszú messze útra,
 Keresi szent fiát, sehun nem találja.
 Sok népekkel találkozik. Kérdi tőlük,
 nem láttátok szent fiamat, az ártatlan
 Jézusomat? Nem láttuk, nem láttuk, mi is
 azt keressük. Visszafordul Mária szomorú
 átjáról. Lehajtott fejjel szomorúan megy tovább.
 Megint találkozik sok népekkel. Megállnak. nézik s
 az egyik kiszól közülök. Ki vagy, hogy kerültél ide,
 kit keresel? Mária nem felel, megy tovább. Messzeségben
 meglát egy kis házikót. Oda megy és leül a kertjébe.
 Kijövén az asszony, meglátja Máriát, odakijált neki,
 Mária gyere be énhozzám, pihenj meg énnálam. Megosztom
 bánatom szomorú arcáddal.

- "Ezek a kódis bácsik szokták imába elmondani" -

Lehajolt Jézusért, lett szemevilága,
Széjében tündöklött világ megváltója.

Hazatért a leány vigan, nagy örömmel,
Kis Jézust láthatta, megjött szemfénye,
Igy szállittá apját és az édesanyját,
Látták szemeim az ártatlan Jézuskát.

Ugyan édesatyám, te nagy gazdag kovács,
A szüz Máriának, mért nem adtál szállát,[?]
Jaj, ha tudtam volna, a legszebb szobámba,
Adtam volna szállást[?] neki a házamba.

Inkább én feküdtem volna istállóba,
Semhogy szüz[?] Mária, Ártatlan Jézuska,
Ott a szüz Mária tett ojjan nagy csodát,
És meggyógyította a kovácsnak lányát.

Szent[?]háromság Isten adja és engedje,
Áldassék közöttünk[?] dráig[?] a szent neve,
Dicsértessék tőlünk az Ur Jézus neve,
Áldás és szent béke szálljon nemzetünkre.

Andocs, asszony-társaságban

Az főszöveget Horváth Klementin összeállításában énekelték közösen. A szöveg mellé irt módosulásokat Huszár Imréné énekelte az előbbitől eltérő, de hasonló dallamra.

A nyomtatott kiadvány Kaposvárrott készült Gr. Tisza I. u. 1. sz. alatt Hendzer István nyomdájában.

A módosított változatot Burján Mária bucsus énekek szerkesztője és írója Istenes énekek c. istóriás füzetecskéjéből tanulta énekesünk. - Az andocsi asszony-társaságot olyannyira megragadta ez a "szálláskereső" téma, hogy azonnal asszociálták az ezzel kapcsolatos énekeket, mint pl. az alábbi is:

Mária, Szent József midőn Názáretbe,
Hallván ezen új hirt, sirnak keservessen,
Mert Mária, Jézus anyja,
Szent terhével hogy induljon a nagy utra.
Mert közelgett szülésének szent órája.

Megalázva magát a szép szüz Mária,
Sosrát bizván Isten szent akarására,
Szent terhével és Józseffel,
Elindulván Názáretből Betlehembe,
Zordon idő, nagy szél esső és hidegben.

Egek királyné és Fényes csillaga
Ő a fényes csillag a szép Szűz Mária.
Bujdosik Mária ~~egy kovács lakásba~~, szűz siralmába
Keresvén ~~ott szálást csak egy éjszakra~~,
nyugalmát sehólsém találja.

Elmegyen Mária egy kovács lakásba,
Keresvén ő ott szálást csak egy éjszakra,
Talod e te Kovács ki nagy gazdak valán,
Adjál nekem szálást csak egy éjszakra
Bizony nem adok és mert sok vendégem van
Az én szobaim mind elfoglalva van,
De a kovács egy vak kezetlen lánya,
Máriát szolítja istállóba utalja

Amotvan amotvan egy rongyos istállócska
Maglehet nyugodni meglehet maradni,
Lesz nekem rád gondom havak nyomorult is.

Magamrul joltudom ápolás jól esik
Elmegyen Mária rongyos istállóba
Meggzülte szent fiát szénán a jászolba.
Barmok lehelete melegitti őket,
Simeon az istenfia legotan születet

Odament aleány gazdag kovács lánya,
Rongyos istállóba Máriát tallálta,
Mondja Szűz Mária a nyomorult lánynak,
Hajolj le te leány vedd föl szent fiamat

Behajolnék de oh fájdalom nem látok,
Kezem nincs szent fiad felvenni sem tudom,
majd lesz néked kezéd majd lesz néked szemed
majd ad az isten kezét majd ad az isten szemét

Lahajolt s kinyiltak két keze látásra meg nyílotak szemei,
hazatér aleány vigan és örömel,
Adj Isten jonapot kedves szülődajkám,
Adott isten kezét szemét szűz Mária

Ugy van édes atyám te nagy gazdag kovács
E szűz Máriaának mért nem adtál sz állást,
Jaj ha tudtam volna hogy isten anja volt,
Attam volna szállást ezüstből aranyból.

En feküdtem volna Ires palástomra,
A szép szűz Máriát úgy tiszteltem volna,
Mert aszentháromság adja és engedje,
Altase közöttünk az ő dicső neve

Mert a nemzet megváltoja aki született,
isten fia kit szűz Mária nemzett,
Legyen áldott a te méhednek gyümölcse,
Aldás béke szálljon az igaz hivekre
vége

Szent családról

Midőn a szent család egyiptomba futott,
Sokat ázott fázott éhezett szomjúzott,
Sötét sivatáros rémes éjszakába,
Szent József utazott Jézus Máriával.

Hegyen völgyeken pusztán sivatagon,
Szárazon és vizen folyon és patakon,
A jámbor hagyomány mind eszt feljegyeszte
Az anyaszentegyház eszt meg is szentelte.

Jel meghalása eszt mindenjo keresztény,
Amit enekelek ez mind világostény,
Isten akaratján történtek nagy dolgok,
Midőn a szent család egyiptomba futott.

Fájdalmas utazás nagy csodákkal telve,
Záporként hullottak Mária bus könyve,
Mária könyéből oly viz áradás
Hogy Herodes előtt az utat borítá.

Mária könyeit nemhordja el vizár,
Meglátja mindenki a kicsak arajár,
Hova szűz Mária könye lepergett,
Ott egy illatos ki fehér virágtermett.

Minden évben virít ismeri a világ,
Mária könye ez a neve gyöngyvirág,
A virág kejhéből gyógyító harmat hull,
Használni lehet eszt a nagy fejfájásról.

Asok utazásba elfárott a vándor,
Igyszolt szent Józsefnek Mária a jámbor,
Pihenjünk jegyesem bár mesze a határ
Gyönyörű fényben süt itle a napsugár.

Lelkem Jézusomba had vigalozhasam,
Gyöngyvirág erejét néki elmondhasam,
Szép zöld levelétől diszlik a föld gyönyör
Virágja alakja olyan mind igaz gyöngy.

Egy vad fenyő bokor árnyékában ültek,
Efának tövése Mária ho kezét,
Melyen Jézust tartá mején megsebeszte.

Mária vércsepje hullt a fatövében,
Lomtalan ágait pirosra fettezte
Mast megrendült ága a kegyetlen fának
Kimegsebszi kezét fájdalmas anyának.

A tövises fárol a piros verharat
A magas egekbe irgalomért hatnak
Ateremtő Isten itt a vad fenyővel
Nagy csodát művelt szűz Mária vérével.

Ezután sirofa lett a fának neve,
Gyogysszerű használják egész világ népe,
Gyogy balzsam szivag a virágja kejhéből,
Fakad szűz Mária kezének véréből.

Melyel a bus anya megkente szűz kezét,
Röktön meggyógyítá vérborított sebét,
A fájdalom után melyett előb érzett,
Szentséges fiára nagy örömel nézett

Akizsed Jézuskát foron csokolgatta,
Imata Istenét ki meggyógyította,
Oszetett kezekkel feltekít az egre,
Szent Józseffel együtt térdre hulltak egykőre.

Oh de nem soká' tartot öröme a szűznek,

Aszent imájukat midön bevégesztek,
Akisded Jézuskát közibük hejesztek,
Maria lehajtja szüz fejét a köre
Melyet elborított szent hajának fűrtje.

Midön a szüz anya fel ébrett álmából,
Meglátja akövet benővel mohával,
Mely vankosul szolgál árva bus fejének,
A kis Jézuskának és a szent Józsefnek.

A kemény köszirtre égi harmat hult,
Szent család amelyen álmát alutta,
Mennyei angyalok örkötek feletük,
Mert az Isten fia otvagyon közöttük.

Szentséges szüz fejét Maria emeli,
De a köszikla haját nem engedte,
Oh csodák csodája arany szín hajából
Három szál odanót a kő mohájában.

Harmat hultt rája mejtől életet nyert,
Isten akarátja hajszaál gyökeret vert,
Nem önti el vizár nem horja el vihar,
Maria hajából nőt az árva lányhaj.

Midön megnyugotak is mét utra keltek.
Kicsiny korsojukban vizet meritettek,
Elvagyok gynegülve így szolt a szüz anya
Fogyni kezd emlömből szüz tejem Harmatja.

Nincsentáolálékunk nincsen eledelünk,
Ha csak az ur Isten rajtunk nem könyörül,
Velem kis Jézuskám úgy hervad mind virág,
Kit üldözöben vett a hittetlen világ.

Nesir ne szomorkodj drága szüz jegyesem,
Velled vagyok veled itt az én Istenem,
Amot ál távolba egy gyümölcsfát látok,
Ki elégíti az majd a szent családot.

Izletes gyümölcselel megvagyom az rakva.
Ugynezem hogy az egy jól megrakot pálma.
Majd ha oda érünk ujerőt vehetünk,
Magas pálma fának gyümölcset ehettünk

Midön a szent csalát oda ért a fához,
Feltekint az égre teremő urához,
Kisded magzatjához így szolt szüz Mária,
Üdvözlégy ezerszer világ Megváltoja.

Magas pálmafának oh csodák csodája,
Megjalott életük gyümölcsetelt ága.

Étkezésük után így szolt szent Józsefnek,
Aszép szüz Maria a jegyesének,
Ad ide a korsot hogy ha még viz van is,
Fiam meg mosdatom megmosdatom magam.

Nagy öröm be uszot szüz Mária lelke,
Hogy a kis Jézuskát tisztában tehete.
Pici korsojukból üdítő vizz csordult,
Mely kis Jézuska orcájára kifolyt.

Ehejen ahol a szent család megmosdott,
A mindnek ura ott forást fakasztott,
Nagy gyógy erő rejlik a csoda viz érbe
Maria kútjalett a meg nevezésbe.

Emlékedj ezekről oh kersztény család,
Szent család áldasa huljon az égből rád.
Valahányszor kimész az erdőben mezőben
Szent család futása jusanak eszedbe.

Jusanak eszedbe Mária Könyei,

Jusanak eszedben Mária Könyei,
Mejtől eredetét a gyöngy virág veszi
Eszedbe jusanak mohás kődarabok,
Mik a szent családnak vánkossull szolgáltak.

Gondolj a kö szirtre gondolj a mohára,
Gondoly szüz Mária szent cséges hajára,
Három szál hajából nőt az árvalányhaj.
Meny egész világon elterjedt mind araj.

Imádjuk és kérjük az ég és föld urát,
Hogy gyümölcs fáinkra adja szent áldását.
Gyümölcessel terhelve meg a fa,
Mind a szent családnak egykor a pálmafa

Fáradt zarándokok mintnyájan utasok,
Szegény sebesültek ide halgasatok.
Ene felejtsetek a sirofa nevét,
Amely meg sebeszte szüz Maria kezét.

Isten fűben fában orvosságot adott,
És megteremtette egykor a világot.
Begyét és völgyet napot holdat csillagokat,
Dicsérik a vizek fojzók és patagok

[Igal/Táska/, Esécs Ferencné, Gajdesz Elza, 1921
/saját kézírásos levele után/1976. jan. 14-én.]

Dicséri az urát szüz Maria kutja,
Hol a kis Jézuskát egykor meg mozsdata,
Mejj a világ végéig fenmarat emléke,
Gyógyíts vándorult testben és lélekbe.
Végre szent család minket ne hadgyatok
Most és végoránkon velünk maradjatok
Hogy a választottak dicső seregeben
Velletek vigadjunk a magas menyekben. Amen

Midőn a szentcsalád Egyiptomba futott, 13.

Sokat ázott-fázott, éhezett, szomjazott,

Sötét zivataros rémes éjtszakába,

Szent József utazott Jézus, Máriával.

Hegyeken, völgyeken, pusztán, sivatagon,

Szárazon és vizen, folyón és patakon,

A jámbor hagyomány mind ezt feljegyezte,

Az anyaszentegyház ezt meg is szentelte.

Jól meghallgass ezt minden jó keresztény,
Amit énekelek ez mind világos tény,
Isten akaratján történtek nagy dolgok,
Midőn a szentcsalád Egyiptomba futott.

Fájdalmas utazás nagy csudákkal telve,
Záporoként hullottak Mária bus könnye,
Mária könnyéből olyan vizáradás,
Hogy Heródes előtt az utat boritá.

Mária könnyeit nem hordja el vizár,
Meglátja mindenki, aki csak arra jár,
Hová szüz Mária könnye lepergett,
Ott egy illatos kis fehér virág termett.

Minden évben virít, ismeri a világ,
Mária könnye ez, a neve gyöngyvirág,
A virág kelyhéből gyógyító harmat hull,
Használni lehet azt a nagy fejfájásrul.

A sok utazásba elfáradt a vándor,
Igy szólt szent Józsefnek Mária, a vándor,
Pihenjünk jegyesem, bár messze a határ,
Gyönyörű fényben sütt itt le a napsugár.

Lelkem Jézusomban hadd vigadozhassam,
Gyöngyvirág erejét neki elmondhassam,
Szép zöld levelétől diszül a föld gyönyör,
Virágja alakja olyan mind igaz gyöngy.

Egy vad fenyőbokor árnyékában ültek,
Oh denem soká tartott öröme a Szűznek,
E fának tövise Mária Hó-kezét
Melyen Jézust tartja, mélyen megsebezé.

Mária vércseppje hullt a fának tövébe,
Lombtalan ágait pirosra festette,
Most megrendült ága a kegyetlen fának,
Ki megsebezé kezét fájdalmas anyának.

A tövises fáról a piros vérharmat
A magas egekbe irgalomért hatnak,
A teremtő Isten itt vad fenyővel
Nagy csudát művelt szüz Mária vérével.

Ezután sírófa lett a fának neve,
Gyógyszerül használják egész világ népe,
Gyógybalzsam szivárog virágja kelyhéből,
Fakad szüz Mária kezének véréből.

Mellyel a bus anya megkente szüz kezét,
Rögtön meggyógyítá vérborított ~~kézét~~ sebet,
A fájdalom után, melyet előbbérzett,
Szentséges Fiára nagy örömmel nézett.

A kised Jézuskát forrón csókolgatta,
Imáda Istenét, ki meggyógyította,
Összetett kezekkel feltekint az égre,
Szent Józseffel együtt térdre hullt egy kőre.

A szent imájukat midőn bevégezték,
A kised Jézuskát közibük helyezték,
Mária lehajtja szüz fejét a kőre,
Melyet elborított szent hajának fürtje.

Midőn a szüz anya felébredt álmából,
Meglátta a követ benőve mohával,
Mely vánkosul szolgál árva bus fejének,
A kis Jézuskának és a szent Józsefnek.

A kemény kőszátre égi harmata hullt,
A szent család amelyen álmát elaludt.
Mennyei angyalok örködtek felettük,
Mert az Isten fia ott vagyon közöttük.

Szentséges szüz fejét Mária emeli,
Ó de a kőszikla haját nem engedi,
Oh csodák csodája, aranyszín hajából
Három szál odanőtt a kő mohájához.

Harmat hullott rája, melytől életet nyert,
Isten akarata hajszál-gyökeret vert,
"em önti el vizár, nem ^{hordja} ~~szűz~~ el vihar,
Mária hajából nőtt az árvalányhaj.

Midőn megnyugodtak, ismét utrakeltek,
Kicsiny korsójukba vizet meritettek,
El vagyok gynegülve így szól a Szüzanya,
Fogyni kezd emlőből szüz tejem harmatja.

Nincsen táplálékunk, nincsen eledelünk,
Ha csak az Uristen rajtunk nem könyörül,
Velem kis Jézuskám úgy hervad mind virág,
Kit üldözőbe vett hitetlen világ.

Ne sírj, ne szomorkodj drága szüz jegyesem,
Eled vagyok, veled, itt az én Istenem,
Amott a távolba egy gyümölcsfát látok,
Kielégíti az majd a szent családot.

Izletes gyümölcselem meg vagyon az rakva,
Ugy nézem hogy az egy jól megrakott pálma,
Majd ha oda érünk, új erőt vehetünk,

Midőn a szent család odaért a fához,
Feltekint az égre teremtő Urához,
Kisded magzatjához így szólt szűz Mária,
Üdvözlégy ezerszer világ Megváltója.

Magas pálmafának oh csodák csodája,
Meghajlott előttük gyümölcscsel telt ága,
Étkezésük után így szólt szent Józsefhez,
Add ide a korsót hát ha még viz van
Fiam megmosdatom, megmosdatom magam.

Nagy örömbé uszott szűz Mária lelke,
Hogy a kis Jézuskát tisztába tehetné,
Pici korsójukból üdítő viz csordult,
Mely kis Jézuska arcájára kifolyt.

E helyen ahol a szent család megmosdott,
A mindnek Ura ott forrást fakasztott,
Nagy nagy öröm rejlik a csodavíz érbe,
Mária kutja lett a megnevezésbe.

Emlékedj ezekről oh keresztény család,
Szent család áldása hulljon az égből rád,
valahányszor kimész erdőbe, mezőbe,
Szent család futása jussanak eszedbe.

/ez amult századi tipikus istóriás-ének, valamint az alábbi változat is

Buzgó keresztények jól meghallgassatok,
Amit eléneklek meg is hallgassátok,
Véssétek be mélen nemes szívetekbe,
Írjátok fel az emlékezetetekbe.

Isteni dolgokról akarok szólni,
Jézus születésén egy csodát mondani,
Hallgassa meg minden jószívű keresztény,
Amit eléneklek, világos mind napfény.

Agusztus római császár idejében
Népösszeírás volt Juda Betlehemében,
Egész Izráelnek, annak határáiban,
Juda, Betlehemben, Dávid városában.

Szűz Mária elment kegyes jegyesével,
Istenimagzatját hordozta méhében,
A jámbor hagyomány mind ezt feljegyezte,
Az anyaszentegyház ezt meg is szentelte.

Betlehem városban midőn elérkeztek,
Szent József szállást keres nehézkes Szűznek,
Szamarát egy kapufélfához kötötte,
Melynek hátáról szűz Máriát levette.

És leültette egy nagy kapu tövébe,

Szeliden vigasszal így szólott nekije,
Addig is míg jövök pihenjél Mária,
Közelit az éjféli, jön a boldog óra.

Szent József egy gazdag kovács házába tért,
Édes mindnyájuknak éjjeli szállást kért,
Szent Józsefnek imigy szólt a gazdag kovács,
Én minden embernek nem adhatok szállást.

Tele van szállóval én minden hajlékom,
Nem adhatok szállást én felebarátom,
Szent József könyörgött, szavát így fejezte,
Van nekije egy nehézkes felesége.

Szent József kérése mind sikertelen volt,
Szent Szűzért a szive akkor nyugtalan volt,
De a gazdag kovács mind ezt nem érezte,
Örömét urias vendégin tetézte.

Oh de az Uristen a mindenek Ura,
A szegény nehezült fárodtak nyugalma,
A kinek gondja van ő alkotmányára,
Hogyne volna gondja egyszülött Fiára.

Hogy beteljesedjék a próféták szava,
Istállóba született világ megváltója.
Kit a szűz Mária méhében hordozott,
Ki nekünk életet, örök üdvöt hozott.

A gazdag kovácsnak volt egy vak leánya,
Két kezére béna, a neve Sarolta,
Cellája ablakán ő mindezt hallotta,
Mit szólt szent Józsefnek nagyur édesatyja.

Istenre kérlek én kedves édesatyám,
Szépet jót álmodtam én amult éjszakán,
A mi istállónkba láttam egy szép anyát,
Szűz ölében tartó szép fényes magzatát.

"Eki udvaroltak az égi angyalok,
Eborulva imádták jámbor pásztorok,
Engték az angyalok, dicsőség Istennek,
Békesség a földön jószándéku embernek.

Énnekem csodásan kinőttek kezeim,
Látásra megnyiltak mind a két ~~kézem~~ szemem,
Kedves édesatyám, adjál nekik szállást,
Hiszen te olvasod gyakran a szentírást.

E szóra a gazdag kovács magához tért,
Szent József után ment, kit a kapuban ért,
A városon kívül, hol telelt a nyája,
Kivezette őket a pásztor tanyára.

Másnap örömben a kovács így szóla,
Ébredj fel álmodból leányom Sarolta,
Vezetted ki magad egyik szolgálóval,
Vigyél ajándékot, mennyé, fuss azonnal.

Mert a szép álmaid engem is élesztett,
A mi istállómban messiás született,
Kinek szavára amagasság meghajol,
Szentséges nevének az ember térdre hull.

Elmegyen Sarolta, így szól Máriának,
Ajándékot hoztam az Isten fiának,
A szép szűz Mária szelíden így szóla,
Jöjj közelebb hozzám, add ide Sarolta.

Világtalan vagyok, nincsenek szemem,
Csönka-béna vagyok, nincsenek kezeim,
Nem látom, merre vagy, csak szép szavad hallom,
Szívemből nyujtanám, ó, de nincs két karom.

A szép szűz Mária így szólt Saroltához,
Én szűz anyja vagyok az Isten fiának,
Jöjj és lásd szent Fiam, tenéked szemet ad,
Nyujtsd ki karjaidat, nyujtsd az alamizsnát.

E szóra kinyíltak Sarolta szemei,
Kinyujtván két kezét, kinőttek karjai,
Melyre leborulván ég és föld Urához,
Imádkozta Istenét, világ Megváltóját.
Jertek buzgó hivek, menjünk Betlehembe,
Menjünk Saroltával Ur Jézus elébe,
Jesti, lelki orvos kenyér, bor színébe,
Borulva imádjuk oltári szentségben.

Ezt feltételen lehet majd közölni, hisz e témának sokféle folklorizált változatai közül ez az a típus, ami a históriaszövegre utal a sok százéves formák mintája szerint, amiből mellékelek szövegeket/.

Egek királynéja és fényes csillaga,
Ő a fényes csillag a szép szűz Mária,
Bujdosik Mária szűz siralmába,
Keresi nyugalmát, sehol nem találja.

Elmegyen Mária egy kovács lakásba,
"Allo-e te kovács, ki nagy gazdag valál,
Adjál nékem szállást csak egy éjszakára.

Bizony nem adok én, mert sok vendégem van,
Az én sok szobáim mind elfoglalva van.
De a kovácsnak egy vak, kezetlen lánya
Máriát szólítja, istállóba utalja.

Amott van, amott van egy rongyos istálló,
Eg lehet nyudogni, meg lehet pihenni.

Lesz nekem rád gondom, ha vak, nyomorult is,
Magamról jól tudom, ápolás jól esik.

Elmegyen Mária rongyos istállóba,
Egészülte szent Fiát szénán a jáazolba,
Barnok lehellete melegíti őket,
Simeon az Isten fia legottan született.

Odament a leány, gazdag kovács lánya,
Rongyos istállóban Máriaát találta,
Mondja szüz Mária a nyomorult lánynak,
Hajolj le te leány, vedd fel szent fiamat.

Lahjólnék, óh de-fájdalom-nem látok,
Ezem nincs, szent fiad felvenni nem tudom,
Majd lesz néked kezed, majd lesz néked szemed,
Majd ad Isten kezet, majd ad Isten szemet.

Dehajolt, skinyiltak neki két szemei,
Látásra megnyiltak mind a két szemei,
Azatér a leány vigan és örömmel,
Adjisten jó napot kedves szülő dajkám,
Adott Isten kezet, szemet Szüz Máriám.

Ugy van édes atyám, te nagy gazdag kovács,
A szüz Máriának mért nem adtál szállást,
Jaj, ha tudtam volna, hogy Isten anyja Kxxxxy viét,
Adtam volna szállást ezüstből, aranyból.

Én feküdtem volna üres padlásomra/palástomra/
A szép szüz Máriát úgy tiszteltem volna,
Mert a Szentháromság adja és engedje,
Áldása közöttünk az ő dicső neve.

Mert a nemzet megváltója, aki született,
Isten fia, kit szüz Mária nemzett,
Legyen áldott a te méhednek gyümölcse,
Áldás, béke szálljon az igaz hivekre.

/bár ez is többé-kevésbé istóriás átköltés, ill. folklorizált változa-
de még keresek később még archaikusabb változatot is, mint az kötetem-
ben is található/.

Kézirat után, Varga Józsefnek, Hári Mariáné

-1-
A gazdag Kovács vak lánya

Nemesvid

- 1, ~~Baz~~go keresztények jól meg hallgassátok,
Amit eléneklek ezt meg is tartsátok.
Véssétek le mélyen nemes szivetekbe,
Írjátok is fel az emlékezetekbe.
Isteni dolgokról akarok szóllani,
Jézus születésén egy csudát mondani.
Hallgassa meg minden jó szívű keresztény,
Amit eléneklek világos mind napfény.
Augustus római császár idejében,
Népösszeírás volt juda Betlembe.
Egész Izraelben, annak határában,
Juda Betlehemben, Dávid városában.
Mária is elment kedves jegyesével,
Isteni magzatját hordozta méhében.
A jámbor hagyomány ezt mind feljegyezte,
Az anyaszentegyház ezt mind-mind meg is szerezte.
Betlehem városba midőn megérkeztek,
Szent József szállást kért a nehézkes Szűznek.
Szamarát egy kapu félfához kötötte,
Melynek hátáról Szűz Máriát levette.
És leültette egy nagy kapu tövébe,
Szeliden vigaszul így szóllott nekije.
Addig is míg jövök pihenjél Mária,
Közel itt az éjféli, jön a boldog óra.
Szent József egy gazdag kovács házába tért,
Édes mindnyájuknak éjjeli szállást kért.
Szent Józsefnek imigy szólt a gazdag kovács,
Én minden embernek nem adhatok szállást.
Tele van szálóval minden hajlékom,
Nem adhatok szállást én fele barátom.
Szent József könyörgött, szavát így fejezte,
Van ott kinn neki egy nehézkes felesége.
Szent József kérése mind sikertelen volt,
Szent Szűzért a szive oh de nyugtalan volt.
De a gazdag kovács mindezt nem érezte,
Örömét urias vendégin töltötte.
Oh de az Ur Isten mindenkinek ura,
A szegény nehezült fáradtak nyugodna.
Akinek gondja van az ő alkotmányára,

Hogyne volna gondja egyszülött fiára.
Hogy beteljesedjen a próféták szavai,
Istállóban születik a világ megváltója.
Kit a Szűz Mária méhében hordozott,
Ki nekünk életet örök üdvöt hozott.
A gazdag kovácsnak volt egy vak leánya,
Két kezére béna, a neve Sarolta.
Szobája ablakán ő mindezt hallotta,
Mit szól Szent Józsefnek az ő édesapja.
Az Istenre kérlek kedves édes Atyám,
Szépet, jót álmodtam én a múlt éjszakán.
A mi istállómban láttam egy szép anyát,
Szent ölében tartja a gyönyörű magzatát.
Neki udvaroltak az égi angyalok,
Zengték az angyalok, dicsőség Istennek,
Békesség a földön a jó akaratu embereknek.
Énnekem csodásan kinőttek kezeim,
Látásra megnyíltak mindkét szemeim.
Kedves édes atyám adjál neki szállást,
Hiszen te olvasod gyakran a szentírást.
E szóra a kovács mindjárt magábatért,
Szent József után ment ki a kapuba érte.
A városon kívül, hol legelt a nyája,
Kivezette őket a pásztor tanyára.
Másnap örömeben a kovács így szólt:
Ébredj föl álmodból leányom Sarolta.
Vezetted ki magad egyik szolgával,
Vigyél ajándékot, menj siess azonnal.
Mert a szép álmaid engem élesztettek,
A mi istállómban Messiás született.
Kinek szavára a magas ég meghajol,
Szentséges nevére az ember térdre hull,
Elmenvén Sarolta így szólt Máriának.
Ajándékot hoztam az Isten fiának.
A szép Szűz Mária szeliden így szóla.
Jöjj közelebb hozzám add ide Sarolta.
Világtalan vagyok nincsenek kezeim,
Csonka, béna vagyok, nincsenek kezeim.
Nem látom merre vagy, csak szavad hallom.

Szivemből nyujtanám, oh de nincs két karom.
De a szép Szüz Mária égy szólt Saroltához.
Édesanyja vagyok^{sz} az Isten fiának,
Jöjj és lásd szent fiam, ki neked szemet ad,
Nyujtsd ki karjaidat, nyujtsd az alamizsnád.
E szóra kinyiltak Sarolta szemei,
Kinyujtván karjait kinőttek kezei.
Kinyujtván karjait kinőttek kezei.
Mire leburulván az ég és föld urát
Imádta Istenét világ megváltója
Jertek buzgó hivek menjünk Betlehembe,
Mejnünk Saroltával ur Jézus elébe,
Testi lelki orvos kenyér s bor színébe,
Borulva imádjuk Oltári Szentségbe

Az Istent szülő Szüzanya
Ijj késő éjszakán,
Szent Józseffel keres szállást
Betlehem tájékán.
Szüz kezeit összetévén,
Kéri a népeket,
Hogy az Isten szent nevéért ~~adjanak~~
Adjanak menhejet.
Ó, de senki nem könyörül,
Telve minden hajlék,
Hova legyen a szegény
Irgalmas Istenség.
Kinn egy rongyos istállóban
A városon kívül,
Szüli isteni gyermekét
Kinfájdalom nélkül.
Nyugodjat hű karjaimon
Kinoknak gyermeke,
Édes szenvedést okozó
Szüzanyád érdeme.
Szívemnek drága szülöttje
Sok fáradtság után,
Sem lelhetek méltóbb szállást
Betlehem tájékán.

Öreglak, Tukoráék

1.

Mikor az Ur Jézus Krisztus a földön járt,
Jeruzsálem városban szállást nem talált.
Bemene egy házhöz,
Vendég fogadóba,
Adj Isten jó estét
Néked édes uram.

2.

Hogyha adnál szállást a Krisztus Jézusnak,
A Jézus Krisztusnak az ő érdeméért,
Nem adhatok szállást,
A Krisztus Jézusnak,
A Jézus Krisztusnak,
Az ő érdeméért.

3.

Mert majd nekem lesznek nagy gazdag vendéim,

Mert azok belőled egy csúfot üznének.

Menj el Péter, menj el,

A város végére,

Ott lakik egy szegény,

Árva, özvegyasszony.

4.

Adj Isten jó estét, árva özvegyasszony,

Árva özvegyasszony Veronika asszony,

Hogyha adnál szállást

A Krisztus Jézusnak,

Az ő érdemiért,

Kinszenvedéséért.

5.

Mért ne adnék szállást a Krisztus Jézusnak,

Az ő érdeméért a kinszenvedéséért.

Van énnekem házam,

Három vetett ágyam,

Amelyikben tetszik

Jézus abban fekszik.

6.

A fejénél fölkel a fényes napvilág,

A lábánál fölkel a ragyogó holdvilág.

Ki ennél meglátja,

Széles e világot,

A Krisztus Jézusnak

Drága szép csillagát.

7.

Jézus Krisztusnak az ő érdeméért,

Szivemet feltárom az én teremtőmnak.

Szállásoljon abban

A világ szent ura,

Lakjék az én szivemben

Az Isten szent fia.

8.

Kérlek én tégedet teremtő Jézusom,
Irgalmazz, kegyelmezz szerelmes krisztusom,
Utolsó órámon
Téged kiáltalak,
Jézus szent nevével,
Világból kimúljak.

9.

Veronika asszony, óh te boldog asszony,
Csak a te példáddal élne minden asszony.
Ne lenne káromló,
Inkább szánakozó,
Árván és özvegyen
Méltán sajnálkodó.

10.

Engedd ezt Ur Isten ki lakol a mennyben,
Nekem, föld porának, hogy téged dicsérjen.
Ádám atyám vétkeit,
Ne nézd büntetését,
Töröld el vétkeink
Ezer mennyiségét.

11.

Azért atyák, anyák jól gondolkozzatak,
Fiatok, leánytok jól megtanítsátok,
És Istent dicsérni
El ne mulasszátok,
Ugy adja meg Isten
Mennybe koronátok. Amen.